

Evaluace Operačního programu Životní prostředí ve Zlínském kraji v programovém období 2007-2013

Bc. et Bc. Renáta Kučerová

Diplomová práce
2013/2014



Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Renáta Kučerová**
Osobní číslo: **M12477**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Evaluace Operačního programu Životní prostředí
ve Zlínském kraji v programovém období
2007 – 2013**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Definujte cíle a metody práce.
- Představte základní pojmy tématu práce včetně rešerše literatury a dotčené legislativy.

II. Praktická část

- Vyhodnoťte implementaci Operačního programu Životní prostředí na území Zlínského kraje v programovém období 2007–2013.
- Realizujte dotazníkové šetření mezi příjemci tohoto programu orientované na administrativní a další souvislosti spojené s přípravou jejich projektů.
- Na základě předchozích analýz navrhněte opatření pro efektivnější implementaci Operačního programu Životní prostředí pro programové období 2014–2020.

Závěr

Rozsah diplomové práce: cca 70
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

ANDONOVA, Liliana, B. Transnational Politics of the Environment: The European Union and Environmental Policy in Central and Eastern Europe. 1. vyd. Massachusetts: Institute of Technology, 2004, 224 s. ISBN 0-262-51179-7.
HÁJEK, Oldřich a Jiří NOVOSÁK. Kohezní politika v širších souvislostech. 1. vyd. Žilina: Georg, 2010, 216 s. ISBN 978-80-89401-19-2.
LAPKA, Miloslav a Eva CUDLÍNOVÁ. Towards an environmental society?: concepts, policies, outcomes. 1. vyd. Prague: Karolinum, 2012, 217 s. ISBN 978-80-246-2092-3.
MAREK, Dan a Tomáš KANTOR. Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie. 2. vyd. Brno: Společnost pro odbornou literaturu - Barrister a Principal, 2009, 215 s. ISBN 978-80-87029-56-5.
MEZŘICKÝ, Václav. Environmentální politika a udržitelný rozvoj. 1. vyd. Praha: Portál, 2005, 207 s. ISBN 80-7367-003-8.

Vedoucí diplomové práce: doc. RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání diplomové práce: 17. února 2014
Termín odevzdání diplomové práce: 2. května 2014

Ve Zlíně dne 17. února 2014

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka



doc. RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému,
- na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

- (1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.
- (2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.
- (3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

- (3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem diplomovou práci zpracovala samostatně a použité informační zdroje jsem citovala;
- odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 29. 4. 2014


.....

⁴ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.
- (3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Téma této diplomové práce je „Evaluace Operačního programu Životní prostředí ve Zlínském kraji v programovém období 2007-2013“. Cílem práce je poskytnout přehled o kohezní politice EU a vyhodnotit implementaci Operačního programu Životní prostředí ve Zlínském kraji a tím umožnit její zefektivnění v programovém období 2014-2020. Diplomová práce je rozdělena do dvou částí. Teoretická část vymezuje základní charakteristiku kohezní politiky EU a samotného Operačního programu Životní prostředí a nastiňuje i problematiku projektového cyklu. V praktické části je provedena samotná implementace Operačního programu Životní prostředí ve Zlínském kraji. Důležitou součástí práce je dotazníkové šetření zaměřené na administrativní náročnost procesu získávání dotace z fondů Evropské unie, které bylo provedeno s úspěšnými žadateli o podporu z tohoto operačního programu. Na základě provedených analýz byla navržena opatření pro efektivnější implementaci Operačního programu Životní prostředí v programovém období 2014-2020. Závěrečnou část tvoří návrh projektu financovaného z Operačního programu Životní prostředí 2014-2020.

Klíčová slova: Operační program Životní prostředí, kohezní politika, ochrana životního prostředí, strukturální fondy, projekt, dotazníkové šetření

ABSTRACT

The topic of this diploma thesis is: „The Evaluation of the Operational Programme Environment 2007 – 2013 in the Zlín Region 2007 - 2013“. This thesis aims to provide an overview of the Cohesion Policy and evaluate the implementation of the Operational Programme Environment in the Zlín Region, and thus enable its streamline in the following programme period. The Diploma Thesis is divided into two parts. The theoretical part aims to define the basic characterization of the Cohesion policy of the European Union and of the Operational Programme Environment itself. In addition, there is also an overview of the project circle presented. The Implementation of the Operational Programme Environment itself is put into effect in the practical part of the thesis. Moreover, the survey focused on the administrative demands of the process of obtaining grants from the European Union, which was carried out by successful applicants for the support under this operational program represents the important part of this thesis. Having carried out the analysis, the measures were suggested for more effective implementation of the Operational Programme Environment in the programming period 2014-2020. In the end, proposal of project application financed by this operational programme is created in the final part as well.

Keywords: Operational programme Environment, Cohesion policy, environmental protection, Structural Funds, project, survey

Touto cestou bych ráda poděkovala panu doc. RNDr. Oldřichu Hájkovi, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a věcné připomínky při zpracovávání této diplomové práce.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 CÍLE A METODY PRÁCE	12
1.1 CÍLE PRÁCE	12
1.2 METODY PRÁCE.....	13
2 REŠERŠE LITERATURY	15
2.1 REŠERŠE LITERÁRNÍCH A ELEKTRONICKÝCH ZDROJŮ	15
2.2 REŠERŠE LEGISLATIVNÍCH NOREM.....	17
3 CHARAKTERISTIKA KOHEZNÍ POLITIKY EU	18
3.1 CÍLE KOHEZNÍ POLITIKY EU 2007-2013.....	19
3.2 FONDY EU PRO PROGRAMOVÉ OBDOBÍ 2007-2013 A JEJICH FINANČNÍ ASPEKTY	21
3.3 STRATEGICKÉ DOKUMENTY PRO APLIKACI KOHEZNÍ POLITIKY V ČR V PROGRAMOVÉM OBDOBÍ 2007-2013.....	23
3.4 CHARAKTERISTIKA KOHEZNÍ POLITIKY EU PRO PROGRAMOVÉ OBDOBÍ 2014-2020	26
3.4.1 Strategické dokumenty pro aplikaci kohezní politiky v ČR pro programové období 2014-2020	26
4 OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	29
4.1 PRIORITY OSY A JEJICH FINANČNÍ ALOKACE	30
4.1.1 Prioritní osa 1: Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní	31
4.1.2 Prioritní osa 2: Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí	32
4.1.3 Prioritní osa 3: Udržitelné využívání zdrojů energie	33
4.1.4 Prioritní osa 4: Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží	34
4.1.5 Prioritní osa 5: Omezování průmyslového znečištění a environmentálních rizik	35
4.1.6 Prioritní osa 7: Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu	35
4.1.7 Prioritní osa 8: Technická pomoc	35
5 PROJEKT A PROJEKTOVÝ CYKLUS	37
5.1 PROJEKTOVÝ CYKLUS.....	38
II PRAKTICKÁ ČÁST	41
6 IMPLEMENTACE OPŽP NA ÚZEMÍ ZLÍNSKÉHO KRAJE V OBDOBÍ 2007-2013	42
6.1 STAV ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ VE ZLÍNSKÉM KRAJI.....	42
6.2 ZLÍNSKÝ KRAJ JAKO PŘÍJEMCE PODPORY Z OPERAČNÍHO PROGRAMU ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	44
7 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	55
7.1 VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	56
8 NÁVRHY OPATŘENÍ PRO EFEKTIVNĚJŠÍ IMPLEMENTACI OPERAČNÍHO PROGRAMU ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ PRO	

PROGRAMOVÉ OBDOBÍ 2014-2020.....	66
9 NÁVRH PROJEKTU FINANCOVANÉHO Z OPERAČNÍHO PROGRAMU ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ PRO OBDOBÍ 2014-2020.....	70
9.1 POPIS PROJEKTU	71
9.2 CÍLOVÉ SKUPINY	75
9.3 HORIZONTÁLNÍ PRINCIPY	76
9.4 ROZPOČET PROJEKTU	76
9.5 MONITOROVACÍ INDIKÁTORY.....	78
9.6 HARMONOGRAM PROJEKTU.....	79
9.7 PUBLICITA.....	80
ZÁVĚR	81
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	84
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	89
SEZNAM OBRÁZKŮ	90
SEZNAM TABULEK.....	91
SEZNAM GRAFŮ	92
SEZNAM PŘÍLOH.....	93

ÚVOD

Tato diplomová práce se věnuje evaluaci Operačního programu Životní prostředí ve Zlínském kraji v programovém období 2007-2013. Toto téma jsem si zvolila pro jeho aktuálnost a osobní zájem o kohezní politiku Evropské unie a problematiku operačních programů. Implementaci tohoto operačního programu jsem následně omezila na oblast Zlínského kraje, aby se práce nepohybovala pouze v obecné rovině, ale mohla vystihnout lokální situaci čerpání finanční podpory, názory příjemců podpory a možnosti zvýšení efektivity čerpání finančních prostředků z Operačního programu Životní prostředí.

Ochrana životního prostředí je velmi aktuální téma a Operační program Životní prostředí je jedním z největších, které má Česká republika pro programové období 2007-2013 k dispozici. Přesto se nedaří vyčerpat prostředky, které jsou v rámci tohoto programu k dispozici širokému okruhu žadatelů. Z tohoto důvodu je primárním cílem této diplomové práce na základě vyhodnocení implementace Operačního programu Životní prostředí na území Zlínského kraje určit možnosti pro její zefektivnění v dalším programovém období a tím podpořit čerpání finančních prostředků z tohoto operačního programu.

V teoretické části diplomové práce definuji přesné cíle a metody práce, provedu rešerši literárních a legislativních zdrojů a následně se zaměřím na vymezení základních pojmů týkajících se charakteristiky kohezní politiky Evropské unie, poté přiblížím samotný Operační program Životní prostředí a v závěru nastíním i problematiku projektového cyklu.

V praktické části práce provedu analýzu implementace Operačního programu Životní prostředí ve Zlínském kraji. Dotazníkové šetření mezi příjemci podpory z tohoto operačního programu mi pomůže určit hlavní překážky v získávání dotací z pohledu jejich žadatelů. Na základě těchto získaných informací poté navrhuji opatření pro efektivnější implementaci Operačního programu životní prostředí pro následující programové období, která by měla pomoci odstranit překážky v získávání finanční podpory.

Poslední část této diplomové práce bude věnována návrhu projektu financovaného z Operačního programu Životní prostředí 2014-2020

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 CÍLE A METODY PRÁCE

1.1 Cíle práce

Primárním cílem práce je vyhodnocení implementace Operačního programu Životní prostředí (dále jen OPŽP) ve Zlínském kraji a tím umožnit její zefektivnění v nadcházejícím programovém období 2014-2020. Naplnění tohoto cíle by mělo nepřímo podpořit čerpání finančních zdrojů z OPŽP pro následující operační období.

Abych tohoto cíle dosáhla, stanovila jsem si několik dílčích cílů. První z nich je charakteristika kohezní politiky v programovém období 2007-2013 s důrazem na strukturální fondy Evropské unie a Fond soudržnosti, jejichž prostřednictvím Česká republika čerpá finanční prostředky z rozpočtu Evropské unie. Přiblížím také programové dokumenty na úrovni České republiky a podrobněji se zaměřím na Operační program Životní prostředí. Mimo jiné se také pokusím nastínit nové programové období 2014-2020.

Další dílčí cíl představuje analýza implementace Operačního programu Životní prostředí ve Zlínském kraji v programovém období 2007-2013.

Rozvíjejícím cílem diplomové práce je provedení dotazníkového šetření mezi příjemci tohoto operačního programu orientované na administrativní a další aspekty spojené s přípravou jejich projektu. Toto dotazníkové šetření přiblíží získávání dotací ze strany příjemce a definuje jeho největší problémy. Získané výstupy budou společně s analýzou implementace OPŽP ve Zlínském kraji podkladem pro opatření, které by měli zvýšit efektivitu implementace tohoto programu v následujícím programovém období.

Doplňkovým cílem poté bude návrh projektu financovaný z OPŽP pro období 2014-2020.

Zároveň si v rámci mé diplomové práce stanovuji hypotézu, že alespoň 40% dotázaných respondentů sdělí, že primární překážkou v čerpání dotací z OPŽP je administrativní náročnost celého procesu získání dotací, jelikož dle mého názoru je právě administrativní náročnost hlavní problémem, který brání zefektivnění čerpání finanční podpory ze strukturálních fondů a fondu soudržnosti.

K dosažení hlavního cíle práce je využita celá řada vědeckých metod, které jsou rozpracované v následující kapitole.

1.2 Metody práce

Základní metodou, kterou využívám v této diplomové práci je studium a analýza písemných a elektronických dokumentů tematicky orientovaných na danou problematiku. Analýza je systémové rozložení zkoumaného předmětu na jednotlivé části. Hlubší poznání těchto dílčích částí, jejich vzájemných vazeb a zákonitostí, nám poté umožňuje lépe pochopit danou problematiku jako celek. (Synek, Sedláčková, Vávrová, 2007, s. 20-21) Tato metoda se prolíná celou prací, ale převážně je využita v teoretické části práce, kde je analýza využita pro získání charakteristiky programového období 2007-2013 a samotného Operačního programu Životní prostředí.

Pro zjištění stavu čerpání dotací z OPŽP využívám dotazníkového šetření a pro jeho vyhodnocení je využito metody objemové analýzy. Metodu dotazníku jsem zvolila proto, že dává možnost v poměrně krátkém čase efektivně oslovit velké množství respondentů a získat tak relativní podklady pro zpracování analýz. Pro potřeby této práce jsem zvolila formu písemného strukturovaného dotazníku. Mezi jeho výhody patří především pevná logická struktura, využívání otázek s uzavřeným počtem odpovědí a následná snadnost zpracování dat. Naopak nevýhodou může být snížená informační hodnota, jelikož respondent má na výběr pouze z nabízených možností. Jelikož jedním ze základních požadavků na formulaci otázek je jejich jednoznačnost a srozumitelnost, rozhodla jsem se formulovat otázky jako uzavřené.

Dle autorů Kozla, Mlynářové a Svobodové (2011) by dotazník měl splňovat tyto vlastnosti:

- Srozumitelnost
- Snadná orientace – přehledné uspořádání textu
- Dostatečná nabídka variant odpovědí
- Formální úprava – font a velikost písma

Dotazník bude uveden úvodními otázkami, následovat budou otázky filtrační, které zajistí, aby na konkrétní dotazy odpovídala správná cílová skupina respondentů. Následovat budou Věcné otázky k problematice čerpání finanční podpory z OPŽP. (2011, s. 205)

V této diplomové práci je zastoupena i systémová analýza. „Tato metoda zkoumá systémy s cílem je pochopit, vysvětlit, zvládnout, zlepšit a zdokonalit. Jevy nezkoumá jako izolované veličiny, ale snaží se postihnout jejich chování v systému, aniž by se tento systém rozpadl na jednotlivé části. K těmto účelům se využívají především statistické metody a systémové přístupy.“ (Synek, Sedláčková, Vávrová. 2007, s. 22)

Celou prací také prostupuje metoda popisná. Je využita především v teoretické části v kapitolách o charakteristice kohezní politiky EU a OPŽP, ale i v části praktické v kapitole věnující se implementaci OPŽP ve Zlínském kraji. Zde pomocí této metody popisují aktuální situaci.

Dále využívám také metodu komparace, která se rovněž objevuje v práci na více místech a to především tam, kde provádím srovnání Zlínského kraje s ostatními kraji ČR.

2 REŠERŠE LITERATURY

2.1 Rešerše literárních a elektronických zdrojů

Publikací věnujících se oblasti životního prostředí je dostatečné množství, ovšem část z nich již začíná být poměrně zastaralá a bylo by vhodné informace aktualizovat. Problematice kohezní politiky se věnuje celá řada ať již literárních či elektronických zdrojů. Převážně ale nalezneme pouze obecné informace, konkrétní data či informace o jednotlivých podporách najdeme pouze v elektronických dokumentech. Ovšem při velkém množství podpor a programových dokumentů obecně lze pochopit, že elektronické dokumenty jsou pro zachycení aktuálního stavu a požadavků vhodnější. Novému programovému období 2014 - 2020 se literatura prozatím věnuje spíše sporadicky a i zde je nutnost obrátit se právě na elektronické zdroje. Také je nutno zmínit, že poměrně značná část zdrojů týkající se kohezní politiky je nevěřejná.

Klíčovým dokumentem pro zpracování této diplomové práce je *Programový dokument Operačního programu Životní prostředí*, kterou vydalo Ministerstvo životního prostředí v roce 2007 (dále jen MŽP) a jejíž poslední aktualizace proběhla 18. 12. 2013. Operační program (dále jen OP) obsahuje socioekonomickou analýzu České republiky, popis zvolené strategie, zvolené cíle, prioritní osy, oblasti podpory a v neposlední řadě je zde řešena implementace samotného OP. Na tento dokument navazuje pro následující programové období 2014-2020 Operační program *Životní prostředí 2014-2020*.

Základní informace o podobě a členění strukturální politiky Evropské unie podává publikace *Strukturální politika* od autorů Lukáškové, Hokeo a Tomaštika. Je zde rozebrán vznik a vývoj strukturální politiky, její cíle a principy, financování a legislativní zabezpečení. Publikace ovšem slouží spíše k získání základního přehledu o strukturální politice a omezuje se na obecnou rovinu úvodu do problematiky.

Regionální politice v Evropské unii věnuje jednu svou kapitolu i kniha *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. I zde se ovšem setkáváme pouze se základními informacemi a stručnou charakteristikou. Kniha *Vyvážený rozvoj na globální a regionální úrovni* přibližuje kohezní politiku EU z pohledu vyváženého rozvoje.

Pro podrobný přehled o vývoji i současné situaci kohezní politiky je vhodná kniha *Kohezní politika v širších souvislostech* od autorů Hájek a Novosák. Publikace obsahuje nejen celkovou orientaci v dané problematice, ale také se zabývá výhledem na příští programové období

2014-2020. Z těchto důvodů je jedním z nejvýznamnějších zdrojů informací této diplomové práce.

Podrobnější informace o vztahu mezi strukturální politikou a Evropskou unií nám také zprostředkovává kniha *Strukturální politika Evropské Unie* od Boháčkové a Hrabánkové. Je zde rozebrána nejen historie strukturální politiky, ale také podrobný popis programového období 2007-2013.

Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie poskytuje ucelený exkurz do problematiky přípravy a řízení projektů strukturálních fondů EU. Autoři Marek a Kantor se zde zabývají jak teoretickým rámcem regionální politiky EU, tak i přípravou a realizováním projektů strukturálních fondů. Nástroje a postupy projektové přípravy, administrace a řízení samotných projektů jsou v publikaci přiblíženy na desítkách případových studiích.

Problematikou životního prostředí v kontextu udržitelného rozvoje, jak na státní, tak i mezinárodní úrovni, se zabývá kniha *Environmentální politika a udržitelný růst*. Ochrana životního prostředí je zde rozebírána jak po stránce právní, tak ekonomické. Zvláštní důraz je zde kladen na Politiku životního prostředí EU. Pohled na životní prostředí z ekonomického hlediska nám přináší také publikace *Ekonomické aspekty ochrany životního prostředí*. Vznik této knihy je spjat s projektem Ekonomické informace, účetnictví a nástroje pro ochranu životního prostředí v České republice, který financoval Program OSN pro rozvoj. Kolektiv autorů se zde zaměřil na aplikování základních poznatků a metod environmentální ekonomie na podmínky České republiky.

Z cizojazyčných literárních zdrojů bych vyzdvihla *Towards an Environmental society? Concepts, Policies, Outcomes*. Lapka a Cudlínová společně s kolektivem zahraničních odborníků na životní prostředí a regionální rozvoj nastiňují situaci environmentální politiky začátku 21. století a navrhují její budoucí úpravu a implementaci. Andonova ve své knize *The Europeanization of Environmental Policy* věnuje celou implementaci politiky životního prostředí EU ve státech střední a východní Evropy. Podrobněji se zde věnuje legislativnímu řešení snižování znečištění ovzduší v České republice do roce 1989 a to jak národní legislativou, tak i implementací legislativy EU s cílem přiblížit se standardu zemí západní Evropy. Životnímu prostředí na úrovni EU se věnuje i McCormickova kniha *Environmental Policy in the European Union*. Autor environmentální politiku na úrovni EU považuje za dynamickou a vidí její rostoucí význam pro členské státy EU. Autor také zastává názor, že vlády jednotlivých

států by se měli snažit nastavit odpovědnost za environmentální ochranu na více úrovních; ochrana na lokální úrovni by měla navazovat na úroveň globální.

2.2 Rešerše legislativních norem

V českém právním prostředí nalzáme celou řadu zákonných i podzákonných právních norem zabývajících se jak životním prostředím, tak i zabezpečení čerpání ze strukturálních fondů EU.

Klíčový význam pro celou regionální politiku má *zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje*, který stanovuje podmínky pro poskytování dotací a pro tyto účely vytváří regiony NUTS II (regiony soudržnosti). Hospodaření s prostředky EU upravuje *zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů*. Kontrola čerpání dotací je zaštitěna *zákonem č. 320(2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě*. *Zákon 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách* transponuje do českého právního řádu směrnice EU a vytváří přehlednější rámec pro veřejné zakázky.

Životním prostředím a jeho jednotlivými aspekty se zabývá celá řada právních norem. Pilíř právní úpravy tvoří *zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí*, který definuje základní pojmy a stanovuje práva a povinnosti fyzických i právnických ve vztahu k životnímu prostředí. Velký význam zejména pro občany má také *zákon č. 123/1998 Sb., Zákon o právu na informace o životním prostředí*. Dále existuje velké množství zákonů vztahujících se k jednotlivým oblastem životního prostředí jako je vodní hospodářství, nebo ochrana přírody.

Na úrovni legislativy EU se setkáváme s celou řadou nařízení a rozhodnutí Rady, či Komise a směrnic Evropského parlamentu a Rady, které se zabývají strukturální politikou. Nejvýznamnějším dokumentem pro realizaci politiky soudržnosti pro období 2007-2013 je *Rozhodnutí Rady (2006/702/ES) o Strategických obecných zásadách Společenství pro soudržnost*. Postupy pro řízení a realizaci finanční pomoci z fondů EU upravuje *Nařízení Rady č.1083/2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti*. Toto nařízení následně rozvádí další nařízení Komise, či Evropského parlamentu a Rady.

3 CHARAKTERISTIKA KOHEZNÍ POLITIKY EU

Kohezní politika měla své nezastupitelné místo mezi politikami EU již od počátku evropské integrace. Již zakládající smlouvy EHS z roku 1957 hovoří o snaze zajistit harmonický rozvoj pomocí snižování disparit¹ v hospodářské a sociální úrovni členských států, i jednotlivých regionů. Z počátku nebyla regionálním problémům věnována taková priorita jako nyní, jelikož šestice zakládajících států měla přibližně srovnatelnou životní úroveň. Až postupným rozšiřováním EU o nové členské státy se disparity mezi jednotlivými regiony začínaly projevovat jako čím dál tím více významné a bylo nutné na ně reagovat. Hlavními nástroji strukturální a regionální politiky se staly strukturální fondy EU, které prostřednictvím rozvojových programů mají snižovat disparity mezi regiony a zajistit tak vyrovnaný a udržitelný růst. (Wokoun, Malinovský, Damborský, Blažek, 2008, s. 329-330)

Programové období 2007-2013 s sebou přineslo řadu změn oproti předcházejícímu programovému období. Zdůraznila se provázanost koncepce strukturální politiky s cíli EU v oblasti konkurenceschopnosti. Více se zaměřila na podporu růstu a tvorbu pracovních míst se zřetelem na znalosti a inovace a také na udržitelný rozvoj. Diskuze o budoucnosti kohezní politiky započaly již v roce 2004 a byly ovlivněny vědomím existence významných rozdílů v ekonomické výkonnosti regionů a členských států (tyto rozdíly ještě prohloubilo další rozšíření EU v roce 2004 a 2007), nejasností ohledně dalšího směřování EU, které souviselo se zamítnutím Ústavní smlouvy. (Hájek, Novosák, 2010, s. 50) Pro období 2007-2013 bylo pro kohezní politiku vyčleněno 35,7% evropského rozpočtu, což činilo 347,410 mld. eur. (Lukášková, Hoke, Tomašík, 2011, s. 32)

Při jednání o rozpočtu EU v roce 2005 získala ČR na realizaci kohezní politiky v období 2007-2013 téměř 27 miliard, což byla největší částka v přepočtu na obyvatele vůbec a třetí nejvyšší alokace mezi členskými státy. Oproti předcházejícímu programovému období se ČR výrazně zlepšila ve své úspěšnosti využívání a čerpání prostředků z evropských fondů. V listopadu 2009 byla ČR v souvislosti s čerpáním evropských fondů vyhodnocena jako

¹ Regionální disparita je vymezena jako „neodůvodněné regionální rozdíly v úrovni ekonomického, sociálního a ekologického rozvoje regionů (<http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/diskuze.437/items/definice-pojmu-disparita.html>)

čtvrtý nejlepší nový stát. Zároveň se v tomto programovém období zvýšilo povědomí veřejnosti o možnostech čerpání finančních prostředků z evropských fondů a to nejen v rámci institucí veřejné správy, ale povědomí a zájem o využití fondů vzrostl mezi českými podnikateli a firmami. (Marek, Baun, 2010, s. 127-129)

3.1 Cíle kohezní politiky EU 2007-2013

Programové období 2007-2013 se vyznačovalo snahou o zefektivnění využívání finančních podpor, které se mimo jiné projevilo snížením počtu cílů ze tři na dva a počtu iniciativ ze 4 na 1, která dostala podobu třetího cíle. (Lukášková, Hoke, Tomašík, 2011, s. 43)

Cíle pro dané programové období nakonec dosáhly této podoby:

1. Konvergence
2. Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost
3. Evropská územní spolupráce

Vedle cílů byly vytýčeny také tři základní priority politiky soudržnosti, kterými je zvýšení atraktivnosti EU a jejích regionů pro investování a zaměstnávání, zlepšení znalostí a inovací jako faktorů růstu a vytváření většího počtu kvalitnějších pracovních míst. (Marek, Kantor, 2009, s. 24)

Cíl Konvergence

Cíl Konvergence je zaměřen na podporu růstu a tvorbu pracovních míst v zaostávajících regionech, jejichž HDP n osobu je nižší než 75% průměru HDP na obyvatele EU-25. Cíl je zaměřen na rozvoj inovací, růst kvality životního prostředí, investice do hmotného i lidského kapitálu atd. (Boháčková, Hrabánková, 2009, s. 44)

V ČR do cíle Konvergence spadají všechny regiony soudržnosti s výjimkou Hlavního města Prahy. Jeho realizace probíhá prostřednictvím 8 tematických operačních programů (TOP) a 7 regionálních operačních programů (ROP). Na tento cíl bylo ČR alokováno 25,89 miliard eur. Tato práce se bude podrobněji zabývat Operačním programem Životní prostředí, který se řadí mezi tematické operační programy cíle Konvergence a je financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF) a Fondu soudržnosti (FS). (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2007-2013a)

Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

Druhým cílem politiky soudržnosti pro dané období je Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost, jehož smyslem je posílení konkurenceschopnosti, atraktivnosti regionů a také posílení zaměstnanosti. K dosažení tohoto cíle jsou použity podobné prostředky, jako tomu je u cíle Konvergence, tj. investice do hmotného i lidského kapitálu, rozvoj inovací a rozvoj znalostní společnosti a podnikání, ochrana a zlepšování životního prostředí a navíc také zvyšování dostupnosti trhu práce pro pracovní síly a podniky a jejich adaptace na změněné podmínky a dostupnost a rovnost v přístupu na trh práce pro všechny osoby. Tento cíl se vztahuje na ty regiony, které nespádají do cíle Konvergence, územně to jsou tedy regiony NUTS I a NUTS II a také regiony, které byly v programovém období 2000-2006 zařazeny do Cíle 1, ale v současném programovém období již nesplňují kritéria pro zařazení do Cíle 1. (Boháčková, Hrabánková, 2009, s. 44-45)

V rámci ČR do tohoto cíle spadá pouze Hlavní město Praha se dvěma operačními programy a je na něj vyčleněno 0,42 miliardy eur. (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2007-2013b)

Evropská územní spolupráce

Třetí cíl Evropská územní spolupráce se soustřeďuje na podporu harmonického a vyváženého rozvoje na území EU pomocí přeshraniční, mezinárodní a meziregionální spolupráce. Cíl vychází z iniciativy INTERREG a jeho hlavními prioritami jsou rozvoj vědy, výzkumu a informační společnosti, životní prostředí, předcházení rizikům a řízení vodních toků. (Marek, Kantor, 2009, s. 25-26)

Do cíle spadají všechny regiony v blízkosti pozemních hranic na úrovni NUTS III a také všechny regiony NUTS 3 podél mořských hranic, které jsou od sebe vzdáleny maximálně 150 km. (Boháčková, Hrabánková, 2009, s. 45-46)

Na cíl Evropská územní spolupráce připadá v České republice 0,39 miliard eur. (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2007-2013b)

3.2 Fondy EU pro programové období 2007-2013 a jejich finanční aspekty

Právní základ nástrojů regionální politiky na období 2007-2013 nalezneme v 5 nařízeních přijatých Radou a Evropským parlamentem v červenci 2006. V zájmu zjednodušení systému čerpání fondů z EU došlo ke snížení jejich nástrojů oproti přecházejícímu období. Pro programové období 2007-2013 jsou k dispozici tyto tři nástroje: Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF), Evropský sociální fond (ESF) a Kohezní fond (KF). (Marek, Kantor, 2009, s. 20)

„Vedle prostředků ze strukturálních fondů (ERDF a ESF) a Fondu soudržnosti jsou jednotlivým členským státům předem alokovány také prostředky určené na rozvoj venkova a prostředky z Evropského rybářského fondu. ČR má takto možnost v období 2007-2013 čerpat až 29,5 mld. eur, z toho 26,7 mld. eur ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti, 2,8 mld. eur na rozvoj venkova a 27 mil. eur na rybářství.“ (Ministerstvo financí České republiky, 2005-2013)

Tabulka 1: Finanční alokace pro ČR 2007-2013 v mil. eur (vlastní zpracování; Ministerstvo financí ČR, 2005-2013)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2007-2013
Strukturální fondy	1 946	2 564	2 414	2 526	2 718	2 829	2 943	17 940
FS	1 096	1 149	1 203	1 259	1 314	1 370	1 427	8 819
Celkem	3 042	3 713	3 617	3 785	4 032	4 200	4 370	26 759

Evropský fond regionálního rozvoje

„Podle článku 160 Smlouvy a nařízení (ES) č. 1083/2006 přispívá Evropský fond pro regionální rozvoj k financování pomoci zaměřené na posílení hospodářské a sociální soudržnosti tím, že vyrovnává zásadní regionální rozdíly podporou rozvoje a strukturálních změn regionálních ekonomik, včetně přeměny upadajících průmyslových oblastí a zaostávajících regionů, a podporou přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráce.“ (EURLex, 2006)

ERDF je objemem peněz největším ze strukturálních fondů. Jeho zaměření je zacíleno na modernizaci a posilování hospodářství. Jeho prostředky určeny pro všechny tři cíle programového období 2007-2013, tudíž má široký záběr a zasahuje do mnoha oblastí. Podpora ERDF směřuje na projekty, které jsou zaměřené na regionální rozvoj, hospodářské změny, větší konkurenceschopnost a územní spolupráci v rámci EU. Jeho prioritami je tudíž výzkum, inovace, ochrana životního prostředí a investice do infrastruktury. (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2007-2013a)

Evropský sociální fond

Jde o nejstarší strukturální fond, který je hlavním nástrojem sociální politiky a politiky zaměstnanosti EU. Je aktivní zejména v naplňování cílů Konvergence a Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. V programovém období 2007-2013 se SF zaměřuje na zvýšení přizpůsobivosti pracovníků a podniků, zlepšení přístupu k zaměstnání a účasti na trhu práce, potlačování diskriminace a usnadnění přístupu znevýhodněných na trh práce v rámci sociálního začlenění a podporu partnerství pro reformy v oblastech zaměstnanosti a začlenění. (Marek, Kantor, 2009, s. 29)

V daném programovém období se kromě tradičních opatření k boji proti nezaměstnanosti přidávají i opatření, která se zaměřují na vzdělanost a dovednost pracovních sil a výzkumné aktivity. Také se zvyšuje důraz na začlenění imigrantů do pracovního trhu. (Boháčková, Hrabánková, 2009, s. 109)

Kohezní fond

Kohezní fond nebo také fond soudržnosti se soustřeďuje na členské státy, jejichž hrubý národní důchod (HND) na obyvatele je nižší než 90 % průměru EU. Fond vznikl roce 1993 Maastrichtskou smlouvou za účelem pomoci členským státům, které trpí problémy spojenými se vznikem hospodářské a měnové unie. Jeho cílem je tedy eliminovat hospodářskou a sociální nerovnost a podporovat udržitelný rozvoj, prostřednictvím projektů zaměřených na ochranu životního prostředí a na transevropské dopravní sítě. Mimo to zasahuje také do oblasti udržitelného rozvoje. Konkrétněji do energetické politiky a využívání obnovitelných zdrojů energie. (Evropská Komise, 9.1.2014; Marek, Kantor, 2009, s. 29-30)

V programovém období 2007-2013 je činnost fondu úzce propojena s aktivitami strukturálních fondů v rámci cíle Konvergence. (Boháčková, Hrabánková, 2009, s. 142-143)

3.3 Strategické dokumenty pro aplikaci kohezní politiky v ČR v programovém období 2007-2013

Na evropské úrovni je stěžejním dokumentem pro regionální politiku EU dokument Strategické obecné zásady Společenství, který obsahuje hlavní zásady a priority kohezní politiky a také doporučuje způsoby, jak by regiony měly co nejefektivněji využít 308 miliard eur, které mají na dané programové období k dispozici. (Marek, Kantor, 2009, s 33-34)

V září 2005 představilo Ministerstvo pro místní rozvoj (dále MMR) ve spolupráci s regiony Národní rozvojový plán (dále NRP) na léta 2007-2013, který vláda schválila v roce 2006. Jeho globálním cílem byla přeměna socioekonomického prostředí ČR v souladu s principy udržitelného rozvoje tak, aby ČR byla přitažlivým místem pro realizaci investic, práci a život obyvatel. (Marek, Baun, 2010, s. 127-129) Pro období 2007-2013 jsou prioritami NRP podnikání, lidské zdroje a vysoké školy, inovace a znalostní ekonomika, dostupnost a infrastruktura a řešení regionálních disparit. Tyto priority jsou následně dále rozpracovávány do dílčích cílů a promítnuty do konkrétních operačních programů. (Jeníček, 2010, s.114)

Na základě NRP byl připraven Národní strategický referenční rámec (NSSR), který poté sloužil jako podklad pro vyjednávání mezi Komisí a českou vládou o jednotlivých operačních programech. Návrh NSSR i jednotlivých programů byly Komisí schváleny v červenci 2007. (Marek, Baun, 2010, s. 127-129)

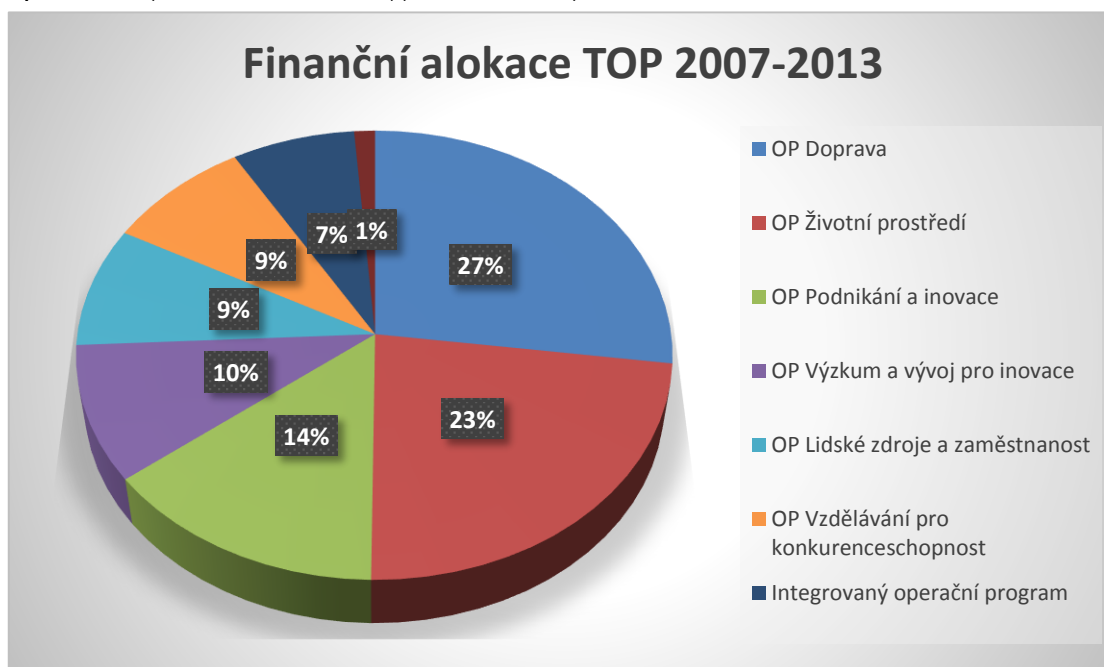
NRP pro období 2007-2013 obsahoval mnohem více operačních programů, než tomu bylo v období předcházejícím. Pro toto operační období bylo Komisí schváleno celkem 24 operačních programů, které se dále dělí podle svého zaměření. Všechny operační programy jsou určeny pro tři cíle politiky soudržnosti EU na dané období, tedy cíl Konvergence, Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a Evropská územní spolupráce. Jak již bylo výše zmíněno finanční podpora, kterou ČR mohla v tomto programovém období z fondů čerpat, činila 26,7 miliard eur.

Operační programy se dále dělí podle svého zaměření na tematické, které se zabývají problematikou dané oblasti, nebo regionální, které se zabývají potřeby daného regionu (NUTS II). (Marek, Kantor, 2009, s. 37-39)

Do cíle Konvergence spadá 8 tematických operačních programů (TOP), které mají specifické tematické zaměření a jsou určeny pro celé území ČR s výjimkou hlavního města Prahy. Z tohoto pravidla se ovšem vymykají projekty spolufinancované z Fondu soudržnosti v OP

Doprava a OP životní prostředí, jelikož Fond soudržnosti je určen pro celou ČR. Na tematické operační programy je vyčleněno 21,2 miliardy eur. Řídicími orgány TOP jsou příslušná ministerstva, která k jednotlivým TOP vypracovala podrobný metodologický materiál a specifikovala konkrétní podmínky pro projektové žádosti. Osm tematických operačních programů zahrnuje: OP Doprava, OP Životní prostředí, OP Podnikání a inovace, OP Výzkum a vývoj pro inovace, OP Lidské zdroje a zaměstnanost, OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, OP Technická pomoc a Integrovaný operační program. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2007-2013d)

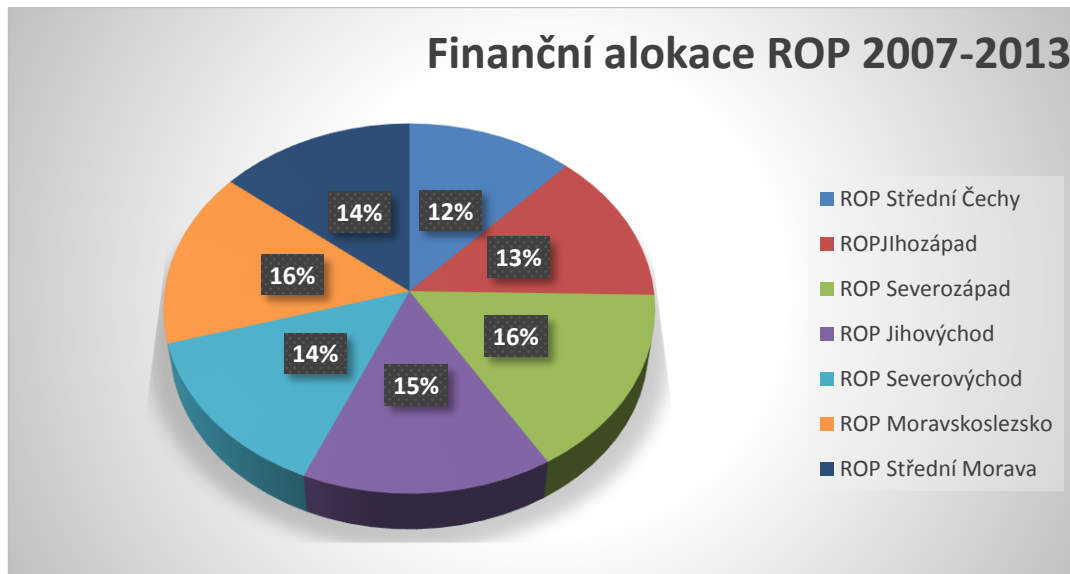
Graf 1: Finanční alokace tematických operačních programů 2007-2013 (zdroj: vlastní zpracování, Strukturální fondy, 2007-2013d)



Regionální operační programy cíle Konvergence se snaží využít potenciálu určitého území a přispět k jeho vyváženému rozvoji. Pokrývají celé území ČR kromě hlavního města Prahy. Řídicím orgánem je Regionální rada příslušného regionu soudržnosti. ROP obsahují několik tematických oblastí, jejichž prostřednictvím se má zvýšit konkurenceschopnost regionů, urychlit jejich rozvoj a celkově zvýšit atraktivitu regionu pro investory. Na investiční projekty financované z fondu ERDF bylo pro období 2007-2013 vyčleněno 4,6 miliardy eur. Pro ROP byly vytvořeny tzv. regiony soudržnosti, které odpovídají NUTS II: ROP Střední Čechy, ROP Jihozápad, ROP Severozápad, ROP Jihovýchod, ROP Severovýchod, ROP Mo-

ravskoslezsko a ROP Střední Morava. Přestože jsou ROP zaměřeny na potřeby daného regionu, obecně se zaměřují na obdobná témata, které můžeme shrnout do těchto oblastí: dopravní dostupnost a obslužnost, rozvoj území, regionální rozvoj podnikání a rozvoj cestovního ruchu. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2007-2013e)

Graf 2: Finanční alokace ROP 2007-2013



Do cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost spadá v programovém období 2007-2013 jako jediný region soudržnosti ČR hlavní město Praha, pro který byly připraveny dva operační programy: OP Praha Konkurenceschopnost a OP Praha Adaptabilita. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2007-2013f)

Cíl Evropská územní spolupráce je realizován prostřednictvím přeshraniční, nadnárodní a meziregionální formy spolupráce a dvou síťových programů: ESPON 2013 a Interact II. Operační programy přeshraniční spolupráce se vztahují na hraniční regiony ČR NUTS III sousedících s regiony v Polsku, Sasku, Bavorsku, Rakousku a Slovensku. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2007-2013g)

3.4 Charakteristika kohezní politiky EU pro programové období 2014-2020

Příprava programového období 2014-2020 započala již 6. října 2011, kdy Evropská komise zveřejnila šest nových nařízení, které tvoří legislativní základ pro podporu z fondů EU. Konečná podoba finanční alokace pro programové období 2014-2020 pro Českou republiku není v současné době ještě definitivně stanovena., bude se však jednat o částku kolem 20,5 miliard eur.

Jeden z hlavních principů programového období 2014-2020 je pokračovat v nastaveném systému využívání evropských fondů. Tudíž se zaměření strukturálních a investičních fondů EU (dále ESIF) ERDF, ESF, FS, Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova - EAFRD, Evropský námořní a rybářský fond - EMFF příliš nezmění. Záměrem Evropské unie je, aby fondy maximálním možným způsobem přispěly k naplňování strategie EU 2020 - Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění, z tohoto důvodu každý stát zpracuje Dohodu o partnerství, kterou následně schvaluje Evropská komise.

Podstatnou změnou je ovšem další snížení počtu cílů na pouhé dva a to:

- Investice pro růst a zaměstnanost
- Evropská územní spolupráce (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2014a)

3.4.1 Strategické dokumenty pro aplikaci kohezní politiky v ČR pro programové období 2014-2020

Struktura operačních programů i určení jejich odpovědných řídicích orgánů byla schválena usnesením vlády v listopadu 2012. MMR se mimo věcnou přípravu programového období 2014-2020 podrobněji zaměřilo také na přípravu efektivního systému řízení a koordinace. Na základě zkušeností z programového období 2007-2013 se MMR rozhodlo stanovit základní soubor pravidel pro všechny subjekty zapojené do implementace Dohody o partnerství a programů, které by byly jednotné, ale také by zároveň zohledňovaly specifika jednotlivých fondů EU. Tyto pravidla shrnula do dokumentu nazvaného „Koncepce jednotného metodického prostředí jako součást pro naplňování cílů Dohody o partnerství“, jehož cílem je dosáhnout prostřednictvím standardizace postupů a pravidel efektivnosti a hospodárnosti při nakládání s finančními prostředky z fondů EU, zvýšit transparentnost procesů a přehlednosti

pravidel poskytování podpory, a to vše při nízké administrativní zátěži kladené na subjekty implementační struktury a především také na žadatele a příjemce podpory.

MMR také zpracovalo „Pravidla řízení a koordinace Dohody o partnerství pro programové období 2014–2020“, jejichž cílem je zajistit institucionální a procesní řízení za účelem naplnění cílů Dohody o partnerství. Tento materiál stanoví základní principy, závazky, odpovědnosti a způsob řízení a koordinace implementace fondů EU, jelikož nové programové období je více orientováno na plnění stanovených cílových hodnot indikátorů a dosahování stanovených výsledků všeobecně. (CzechTrade. 4. 12. 2013)

Pro nadcházející programové období 2014-2020 jsou nastaveny nové operační programy spolufinancovány z ESIF. Jejich vymezení vypadá následovně:

OP spolufinancovány z ERDF, ESF a FS v rámci cíle „Investice pro růst a zaměstnanost“:

- OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost řízený ministerstvem průmyslu a obchodu
- OP Výzkum, vývoj a vzdělávání řízený ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy
- OP Zaměstnanost řízený ministerstvem práce a sociálních věcí
- OP Doprava řízený ministerstvem dopravy
- OP Životní prostředí řízený ministerstvem životního prostředí
- Integrovaný regionální operační program řízený ministerstvem pro místní rozvoj – nahrazuje 7 ROP a Integrovaný operační program
- OP Praha - pól růstu ČR
- OP Technická pomoc

OP spolufinancovány z ERDF v rámci cíle „Evropská územní spolupráce“:

- OP přeshraniční spolupráce mezi Českou republikou a Polskou
- OP přeshraniční spolupráce mezi Slovenskou republikou a Českou republikou,
- OP přeshraniční spolupráce mezi Rakouskou republikou a Českou republikou
- OP přeshraniční spolupráce mezi Svobodným státem Bavorsko a Českou republikou
- OP přeshraniční spolupráce mezi Svobodným státem Sasko a Českou republikou
- OP nadnárodní spolupráce Central Europe
- OPy meziregionální spolupráce

Pro intervence Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova je ustanoven Program rozvoje venkova 2014–2020 a pro čerpání prostředků z Evropského námořního a rybářského fondu slouží OP Rybářství v gesci ministerstva zemědělství. (Ministerstvo pro místní rozvoj. 2014b)

4 OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

I přesto že environmentální politika EU náleží k nejmladším aktivitám Společenství, je v současné době prezentována jako jedno z nejdůležitějších témat agendy institucí EU, které významně ovlivňuje i legislativní dění v dalších oblastech, mezi které patří také kohezní politika. Současná společnost si stále více uvědomuje nutnost ochrany životního prostředí, bez kterého není možné dosáhnout udržitelného růstu a snaží se vydat cestou tzv.: „green economy“. Začlenění požadavku ochrany životního prostředí do všech politik EU (princip integrace), je klíčový faktor udržitelného rozvoje v rámci zemí EU. (Mezřický, 2005, s.193-194; Lapka, Cudlínová, 2012, s. 21-25)

Operační program životní prostředí vypracovalo Ministerstvem životního prostředí na základě usnesení vlády ČR č. 175 ze dne 22. února 2006 k návrhu Národního rozvojového plánu České republiky pro léta 2007-2013. Svým zaměřením navazuje na OP Infrastruktura, který byl realizován v programovém období 2004-2006. (Ministerstvo životního prostředí, 2007, s. 9-11) „Operační program se zaměřuje na zlepšování kvality životního prostředí a tím i zdraví obyvatelstva. Přispívá ke zlepšování stavu ovzduší, vody i půdy, řeší problematiku odpadů a průmyslového znečištění, podporuje péči o krajinu a využívání obnovitelných zdrojů energie a budování infrastruktury pro environmentální osvětu.“ (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2007-2013c)

Za globální cíl si staví ochranu a zlepšování životního prostředí, jelikož jde o jeden ze základních principů udržitelného rozvoje. Kvalitní životní prostředí chápe jako základ zdraví obyvatel státu a možnost zvýšení atraktivity území pro život, práci a investice, bez kterého by nebylo možné dosáhnout konkurenceschopného udržitelného hospodářského růstu v regionech. Globální cíl je poté naplňován pomocí specifických cílů, které jsou rozvíjeny v rámci jednotlivých prioritních os operačního programu. Pro programové období 2007-2013 byly zvoleny tyto specifické cíle: zlepšování kvality vod, kvality ovzduší, udržitelné využívání energetických zdrojů, kvalitnější nakládání s odpady, omezování průmyslového znečištění a rizik, odstraňování starých ekologických zátěží, ochrany přírody a krajiny a zvyšování povědomí veřejnosti v otázkách ochrany životního prostředí. (Ministerstvo životního prostředí, 2007, s. 9, 53)

OPŽP je dle výše finanční alokace druhým největším českým operačním programem. Pro období 2007-2013 nabízí z FS a ERDF téměř 5 miliard eur a dalších více než 300 milionů

eur z prostředků Státního fondu životního prostředí ČR a státního rozpočtu. Program je otevřen pro velké množství žadatelů o finanční alokaci na ekologické projekty. Kromě obcí, měst a organizací státní správy a samosprávy jsou způsobilými žadateli kromě jiných také výzkumné a vědecké ústavy, PO, FO a neziskové organizace. Výška finanční alokace může dosahovat až 90% z celkových nákladů na projekt. Tuto podporu mohou příjemci čerpat již v průběhu realizace projektu na vystavené a dodavatelům neuhrazené faktury. Výše podpory rovněž pokrývá přípravu projektu i samotnou žádost. U všech projektů je ovšem podmínkou veřejné spolufinancování. (Ministerstvo životního prostředí ČR, 2007-2013a)

Rozhodujícím subjektem odpovídajícím za koordinaci environmentální politiky EU na národní úrovni je MŽP, který je řídicím orgánem OPŽP. Řídicí orgán písemně deleguje výkony některých činností na SFŽP, který vykonává činnosti zprostředkujícího subjektu, a je z pohledu žadatele a příjemce podpory nejdůležitějším subjektem, jelikož právě s ním, prostřednictvím jeho krajských poboček, budou nejčastěji v kontaktu. (Ministerstvo životního prostředí ČR, 2007-2013b)

4.1 Prioritní osy a jejich finanční alokace

Na základě analýzy sektoru životního prostředí pro období 2007-2013 bylo stanoveno 8 prioritních os OPŽP, které se dále dělí na cíle a oblasti podpory, které vycházejí z národních strategických a koncepčních materiálů v dané oblasti, reflektujících i širší mezinárodní souvislosti (Strategie ochrany před povodněmi pro území České republiky, Národní program na zmírnění dopadů změny klimatu v České republice, Národní program snižování emisí, Národní implementační plán Stockholmské úmluvy, Strategie ochrany biologické rozmanitosti ČR, Státní program ochrany přírody a krajiny, Státní program environmentálního vzdělávání a osvěty ČR a další). (Ministerstvo životního prostředí, 2007, s 9.)

Tabulka níže uvádí rozdělení finanční alokace pro jednotlivé prioritní osy OPŽP a fond EU, ze kterého je daná prioritní osa financována.

Tabulka 2: Rozdělení finanční alokace pro jednotlivé prioritní osy OPŽP (Ministerstvo životního prostředí, 2007, vlastní zpracování)

P O	Název prioritní osy	Fond	Podíl na celkové alokaci	Příspěvek Společenství
1	Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní	FS	40,44%	1 988 552 501
2	Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí	FS	12,89%	634 146 020
3	Udržitelné využívání zdrojů energie	FS	13,68%	672 971 287
4	Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží	FS	15,79%	776 505 331
5	Omezování průmyslového znečištění a environmentálních rizik	ERDF	1,23%	60 605 709
6	Zlepšování stavu přírody a krajiny	ERDF	12,20%	599 423 825
7	Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu	ERDF	0,86%	42 452 678
8	Technická pomoc	FS	2,91%	143 209 747
Celkem			100,00%	4 917 867 098
Celkem FS			85,71%	4 215 384 886
Celkem ERDF			14,28%	702 482 212

4.1.1 Prioritní osa 1: Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní

OPŽP má na programové období 2007-2013 připraveny prostředky ve výši 1988,552 milionů eur, které mají sloužit ke spolufinancování projektů na zlepšení stavu povrchových a podzemních vod, na zlepšení jakosti a dodávek pitné vody pro obyvatelstvo, na snížení obsahu nebezpečných látek ve vodách a na snížení rizika povodní (výstavba či rekonstrukce čistíren vod, kanalizací, úpraven atd.). Výše dotace z Fondu soudržnosti činí až 85% z celkových způsobilých výdajů projektu, dotace ze Státního fondu životního prostředí pak dosahuje výše až 5% a zbytek nákladů na projekt je spolufinancován z veřejných zdrojů. (Ministerstvo životního prostředí ČR, 2007-2013a)

V rámci prioritní osy 1 jsou vytyčeny čtyři oblasti podpory: snížení znečištění vod, zlepšení jakosti pitné vod a omezování rizika povodní.

V rámci prioritní osy 1 jsou podporovány projekty:

- Snížení znečištění z komunálních zdrojů – výstavba a intenzifikace odpadních vod, výstavba a rekonstrukce kanalizací sloužících veřejné potřebě.
- Snížení a znečištění z průmyslových zdrojů: Technická opatření ke snížení vypouštění zvláště nebezpečných látek z průmyslových zdrojů znečištění.
- Snížení znečištění způsobující eutrofizaci²
- Komplexní monitoring - Budování a podpora systémů sledování, zjišťování a hodnocení stavu povrchových a podzemních vod. Investiční podpora tvorby, vedení a aktualizace databází a digitálních mapových podkladů v oblasti vod.
- Zlepšení jakosti pitné vody - Výstavba a intenzifikace úpraven vody a zdrojů pitné vody, výstavba a rekonstrukce rozvodných sítí pitné vody
- Protipovodňová opatření - Budování a modernizace systému předpovědní a hlásné povodňové služby a výstražných systémů ochrany před povodněmi. Investiční podpora zpracování digitálních povodňových plánů a mapových podkladů o povodňovém nebezpečí a povodňovém riziku s konkretizovanými výstupy na státní a regionální úrovni. Úprava koryt přírodě blízkým způsobem v současně zastavěných územích obcí, výstavba poldrů. (Ministerstvo životního prostředí ČR, 2007-2013a)

4.1.2 Prioritní osa 2: Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí

Cílem podpory v rámci prioritní osy 2 je zlepšování nebo udržení kvality ovzduší a omezení emisí základních znečišťujících látek do ovzduší s důrazem na využití environmentálně šetrných způsobů výroby energie včetně energetických úspor. Pro tyto účely je z Fondu soudržnosti vyčleněno 634,146 milionu eur. (Ministerstvo životního prostředí ČR, 2007, s. 98) Jsou zde dvě oblasti podpory: zlepšení kvality ovzduší a omezování emisí. Dotace v rámci prioritní osy 2 činní až 90% z celkových způsobilých veřejných výdajů projektu,

² **Eutrofizace** - proces obohacování vod o živiny, zejména o dusík a fosfor (Ministerstvo životního prostředí ČR, 2007-2013a)

přičemž tyto minimální způsobilé výdaje na projekt jsou stanoveny ve výši 0,5 milionu korun. (Ministerstvo životního prostředí ČR, 2007-2013a)

Typy podporovaných projektů:

- Zlepšování kvality ovzduší - výstavba nového centrálního zdroje tepla včetně nově budovaných rozvodů tepla a rozšiřování stávajících rozvodů za účelem připojení nových zákazníků a náhrady spalovacích zdrojů ve stávajících objektech.
- Omezování prašnosti - výsadba a regenerace izolační zeleně oddělující obytnou zástavbu od průmyslových staveb či komerčních areálů nebo frekventovaných dopravních koridorů.
- Systémy sledování imisní zátěže - výstavba a obnova systémů sledování kvality ovzduší, tvorba a aktualizace databází určených pro hodnocení kvality ovzduší.
- Omezování emisí - rekonstrukce spalovacích zdrojů pro snížení nebo instalace dodatečných zařízení pro záchyt emisí oxidů dusíku a síry nebo tuhých znečišťujících látek. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2007-2013a)

4.1.3 Prioritní osa 3: Udržitelné využívání zdrojů energie

V rámci prioritní osy 3 – udržitelné využívání zdrojů energie (obnovitelných zdrojů a úspor energie) jsou realizovány dvě oblasti podpory. První je výstavba nových zařízení a rekonstrukce stávajících zařízení s cílem zvýšení využívání OZE pro výrobu tepla, elektřiny a kombinované výroby tepla a elektřiny a druhá oblast podpory je realizace úspor energie a využití odpadního tepla u nepodnikatelské sféry. Cílem podpory je snížit spotřebu energie, zvýšit využití obnovitelných zdrojů energie při výrobě tepla nebo elektřiny a využít odpadní teplo. Pro tyto účely jsou připraveny z Fondu soudržnosti prostředky ve výši téměř 672, 971 milionů eur. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2007, s.105-106) Výše dotace z FS činí maximálně 90% celkových způsobilých veřejných výdajů na projekt, přičemž minimální způsobilé výdaje na projekt jsou stanoveny ve výši 0,3 milionu korun. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2007-2013a)

V rámci této prioritní osy jsou podporovány následující projekty:

- Výroba tepla - Výstavba a rekonstrukce lokálních i centrálních zdrojů tepla využívajících obnovitelné zdroje energie pro vytápění, chlazení a ohřev teplé vody.

- Výroba elektřiny - Výstavba a rekonstrukce větrných, malých vodních elektráren, geotermálních elektráren a elektráren spalujících biomasu (pevnou, plynou nebo kapalnou).
- Kombinovaná výroba elektrické energie a tepla - Instalace kogeneračních zařízení spalujících bioplyn, skládkový a kalový plyn, bioplynové stanice. Instalace kogeneračních zařízení využívajících pevnou biomasu. Kombinovaná výroba elektřiny a tepla z geotermální energie.
- Realizace úspor energie- Snižování spotřeby energie zlepšením tepelně technických vlastností obvodových konstrukcí budov.
- Využívání odpadního tepla - Aplikace technologií na využití odpadního tepla. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2007-2013a)

4.1.4 Prioritní osa 4: Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží

Prioritní osa 4 si klade za úkol zkvalitnit nakládání s odpady, snížit produkci odpadů a odstraňovat staré ekologické zátěže. Pro tyto účely jsou připraveny prostředky ve výši 776,505 milionů eur. Dotace z FS činní až 85% z celkových způsobilých veřejných výdajů projektu. Dalších 5% je ze Státního fondu životního prostředí ČR nebo státního rozpočtu. Minimální způsobilé výdaje na projekt jsou 0,5 milionu korun.

Typy podporovaných projektů:

- Integrované systémy nakládání s odpady
- Systémy odděleného sběru, skladování a manipulace s odpady - systémy pro svoz a separaci odpadů a bioodpadů, sběrné dvory a sklady komunálního odpadu
- Zařízení na využívání odpadů, zejména na třídění a recyklaci - třídičky odpadů i s navazujícími technologiemi, úpravny odpadů (autovraků, pneumatik, elektroodpadů, stavebních odpadů atd.)
- Rekultivace a odstranění skládek
- Odstraňování starých ekologických zátěží (Ministerstvo životního prostředí ČR, 2007-2013a)

4.1.5 Prioritní osa 5: Omezování průmyslového znečištění a environmentálních rizik

Cílem této podpory je omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik. Zde hraje důležitou roli chemický průmysl, který má v ČR dlouholetou tradici, ale rovněž je také jedním z největších producentů znečištění ovzduší. (Andonová, 2004, s. 39-47) V rámci této prioritní osy je jen jedna oblast podpory a to: Omezování průmyslového znečištění, na kterou je z ERDF vyčleněno 60,606 milionu eur. Minimální způsobilé výdaje na projekt činí 0,5 milionu Kč a dotace může dosahovat až 90% celkových způsobilých veřejných výdajů projektu. (Ministerstvo životního prostředí ČR, 2007-2013a)

4.1.6 Prioritní osa 7: Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu

Cílem podpory v rámci prioritní osy 7 je vybudování plošné a dostupné sítě center environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty, informačních center a environmentálních poraden. I zde je pouze jedna oblast podpory: Rozvoj infrastruktury pro realizaci environmentálních vzdělávacích programů, poskytování environmentálního poradenství a environmentálních informací. Na prioritní osu 7 je z ERDF vyčleněno 42,453 milionu eur. Minimální způsobilé výdaje jsou stanoveny ve výši 0,5 milionu korun. Dotace z ERDF činí až 85% z celkových způsobilých veřejných výdajů projektu, dalších 5% je financováno ze státního rozpočtu a podmínkou je i spolufinancování z vlastních zdrojů žadatele minimálně ve výši 10 % z celkových způsobilých výdajů projektu.

V rámci této prioritní osy jsou podporovány projekty na nákup, výstavbu a rekonstrukci objektů center a poraden, technické vybavení center a poraden investičního charakteru, tvorbu materiálů a pomůcek investičního charakteru. (Ministerstvo životního prostředí ČR, 2007-2013a)

4.1.7 Prioritní osa 8: Technická pomoc

Prioritní osa 8: Technická pomoc je pomocným nástrojem, který slouží k podpoře a usnadnění implementace ostatních prioritních os OPŽP. Jsou v ní zahrnuty veškeré podpůrné aktivity s cílem, zvýšit kvalitu prováděné pomoci a zvýšit efektivitu využití finančních prostředků. Pro příjemce podpory, kterými jsou v rámci této osy Ministerstvo životního prostředí a Státní fond životního prostředí, je vyčleněno z FS 143,209 milionu eur.

V této prioritní ose se nacházejí dvě oblasti podpory. Technická pomoc při přípravě, realizaci, monitorování a kontrole operací OP Životní prostředí tvoří první oblast podpory a v druhé jsou obsaženy ostatní výdaje technické pomoci OP Životní prostředí. (Ministerstvo životního prostředí ČR, 2007, s. 143-147)

5 PROJEKT A PROJEKTOVÝ CYKLUS

Finanční podporu z operačních programů a jejich jednotlivých prioritních os získává žadatel prostřednictvím konkrétního uceleného projektu, který je prezentován ve formě žádosti a souborem povinných a nepovinných příloh. (Ministerstvo životního prostředí, 2014)

Definice projektu je mnoho. Převážně bývá definován jako série koordinovaných aktivit s jasně stanoveným počátkem a koncem, provedených za účelem splnění specifických cílů v rámci daného času, nákladů a pracovních parametrů.

Projekt, který se uchází o podporu z fondů EU, musí splňovat formální náležitosti a být v souladu s podmínkami programu, tzn. přispívat k naplnění cíle, zaměření a monitorovacích ukazatelů příslušného opatření. Jestliže má být projekt úspěšný, jeho cíle musí korespondovat s cíli odpovídajícího operačního programu, musí být navázán na konkrétní prioritní osu a oblast podpory.

Rozlišujeme dva základní typy projektů, a to projekty investiční a neinvestiční. Investiční projekty, označovány také jako projekty infrastrukturní, jsou takové, které jsou primárně zaměřeny na pořízení investičního majetku, jako nástroje k realizaci výstupů a naplňování cílů projektu. Výstupy projektů investiční povahy se projeví až po jejich ukončení. Z toho důvodu je u tohoto typu projektů sledována navíc tzv. provozní fáze, ve které je monitorováno, nakolik žadatel plní výstupy, ke kterým se ve smlouvě o poskytnutí dotace zavázal.

Naopak neinvestiční projekty, které bývají označovány jako měkké projekty, se zaměřují na podporu realizace činností v oblastech jako je vzdělávání, poskytování sociálních služeb, zavádění nových vzdělávacích programů a forem výuky, zvyšování možnosti uplatnění na trhu práce atd. Pořizování majetku je zde pouze podpůrnou záležitostí a je značně omezeno. Efekty neinvestičních projektů se projeví již po dobu jeho trvání. (Marek, Kantor, 2009, s. 57-62)

V rámci OPŽP se rozlišují Individuální projekty a Velké projekty. Rozdíl mezi nimi udává hranice 50 milionů eur. Projekty, jejichž celkové náklady nepřesáhnou 50 milionů eur, nazýváme Individuálními projekty a ty, jejichž náklady přesahují 50 milionů eur, jsou označovány za Velké projekty. (Ministerstvo životního prostředí, 2014)

5.1 Projektový cyklus

Projektový cyklus je metodickou pomůckou definující základní aktivity, jež se odehrávají v rámci přípravy a řízení projektu. Na jeho začátku si musíme nejdříve ujasnit, jaký projekt chceme realizovat, kde přesně jej chceme uskutečnit a jaké prostředky a jaké partnery k tomu využijeme. Projektový cyklus dělíme na následující části:

1. Identifikace a formulace záměru

V první fázi si žadatel ujasňuje počáteční myšlenku projektu, provádí analýzu situace s ohledem na specifika dané problematiky a regionu. Dále je také zapotřebí zjistit, zda je možné na daný projekt čerpat finanční prostředky z fondů EU. Příjemce musí nalézt příslušný operační program a v něm oblast podpory pro svůj projektový záměr. Výstupy z této fáze se dále rozpracovávají ve fázi druhé.

2. Příprava projektu a jeho formulace

V této fázi žadatel podrobně rozpracovává svůj návrh záměru (projektová žádost), včetně finanční a institucionální analýzy a dopadů na životní prostředí. (Marek, Kantor, 2009, s. 62-64) Projektová žádost představuje klíčový strategický dokument, na jehož základě je rozhodnuto o přidělení dotace. Žádost je vyplňována v internetové podobě. Většina OP k tomu využívá internetovou aplikaci BENEFIT, ale OPŽP má vlastní aplikaci nazvanou BENE-FILL.

Operační programy přijímají projektové žádosti v rámci tzv. výzev, což jsou časově ohraničené úseky určené k podání žádosti o dotaci. Výzva je vždy vyhlášena po nějaké časové období, od několika týdnů až po několik měsíců.

Před podáním žádosti o dotaci ve stanoveném termínu výzvy je nezbytné žádost pečlivě zkontrolovat, a to nejen její logickou provázanost, ale také formální náležitosti včetně všech příloh, jelikož jejich nedoložení bývá častou chybou, která může vést a k vyřazení dané žádosti. Nejčastější přílohy projektové žádosti jsou:

- Logický rámec – krátce a přehledně popisuje záměry projektu, dané do souvislosti s konkrétními činnostmi a výstupy jeho aktivit.
- Studie proveditelnosti – jejím prostřednictvím se posuzuje uskutečnitelnost a životaschopnost projektu. Popisuje finanční stránku všech aktivit a hodnotí efektivitu vynaložených prostředků. Nutno poznamenat, že tento dokument je závazný a cíle v něm stanovené budou muset být dosaženy, jinak hrozí sankce odebrání dotace.

Pro projekty méně nákladné nebo projekty neinvestičního charakteru se požaduje pouze zjednodušená studie proveditelnosti.

- Analýza nákladů a přínosů – jedná se o metodiku vyhodnocování pozitiv a negativ projektu po jeho finanční i společenské stránce.
- Rozpočet projektu – nezbytná příloha každé žádosti o získání prostředků z fondů EU, ze kterého se vychází při závěrečném vyúčtování. (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2007-2013h)

3. *Posouzení a schválení*

Žádost je v této fázi posuzována řídicím orgánem, který ji ve stanoveném termínu přijímá. Nejdříve je žádost zkontrolována z hlediska formálního a dále je pak hodnocena dle hodnotících a bodovacích kritérií. (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2007-2013h)

4. *Vyjednávání a financování*

V případě kladného posouzení projektu je projekt schválen k financování a je uzavřena smlouva o financování, která stanovuje dohodnutou výši dotace a povinnosti, které z jejího přidělení příjemci vyplývají. Poskytnutá dotace je účelová a lze ji použít jen na účel uvedený v rozhodnutí o udělení dotace. Je nutné, aby byla dodržena skladba a výše schválených nákladů. (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2007-2013h; Marek, Kantor, 2009, s.64)

5. *Implementace a monitoring*

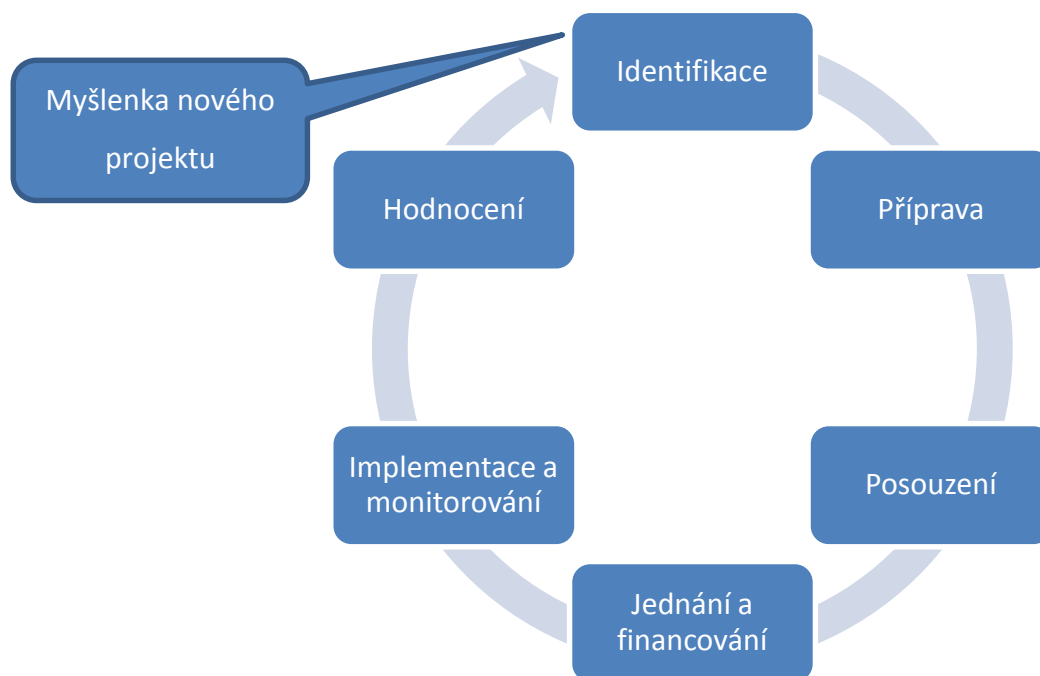
V této fázi se uskutečňuje samotná realizace projektu, což je těžiště celého projektového cyklu. Jelikož je projekt hrazen z veřejných zdrojů, musí se řídit předem platnými postupy a musí být dodržena pravidla stanovená pro výběr dodavatelů, pravidla pro povinnou publicitu, zásady pro vedení a uchovávání dokladů vztahujících se projektu a monitoring projektu. Monitoringem projektu je možné definovat problémy projektu co nejdříve a zvolit co možná nejúčinnější prostředky k jejich odstranění, nebo nápravě. Zřetel by měl být brán hlavně na monitorovací indikátory projektu, k jejichž naplnění se příjemce dotace zavázal. (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2007-2013h; Marek, Kantor, 2009, s.64)

6. *Hodnocení*

Tato poslední fáze projektového cyklu hodnotí efektivnost a dopady projektu ve vztahu k jeho stanoveným cílům. Zjišťuje se, zda byly cíle projektu naplněny a případné chyby a

nedostatky mohou být zpracovány a dále použity k formulování záměru pro nový projekt. (Marek, Kantor, 2009, s. 67)

Po ukončení fyzické realizace projektu předkládá příjemce dotace žádost o platbu a monitorovací zprávu. Teprve po administrativní a fyzické kontrole projektu, které jsou realizovány za účelem zjištění dodržení všech podmínek daného OP, je příjemci proplacena dotace. Tím fáze hodnocení projektu ovšem nekončí. Příjemce je povinen po období tří nebo pěti let po obdržení dotace udržovat výsledky projektu a pravidelně o nich informovat řídicí orgán OP, který mu dotaci poskytl, prostřednictvím monitorovacích zpráv. Sankce za porušení udržitelnosti projektu může být až vrácení poskytnuté dotace. (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2007-2013h)



Obrázek 1: Úplný projektový cyklus (zdroj: Marek, Kantor, 2009, s. 66.; vlastní zpracování)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 IMPLEMENTACE OPŽP NA ÚZEMÍ ZLÍNSKÉHO KRAJE V OBDOBÍ 2007-2013

Zlínský kraj se nachází ve východní části střední Moravy a jeho východní okraj tvoří hranici se Slovenskou republikou. Dále hraničí s krajem Jihomoravským, Olomouckým a Moravskoslezským. Zlínský kraj tvoří okresy Zlín, Uherské Hradiště, Kroměříž a Vsetín. Kraj je svou rozlohou 3 963 km² čtvrtým nejmenším krajem ČR a zaujímá 5% její plochy. V kraji je celkem 307 obcí z toho 30 měst. (EsMEDIA, 2013)



Obrázek 2: Zlínský kraj (zdroj: EsMEDIA,2013)

6.1 Stav životního prostředí ve Zlínském kraji

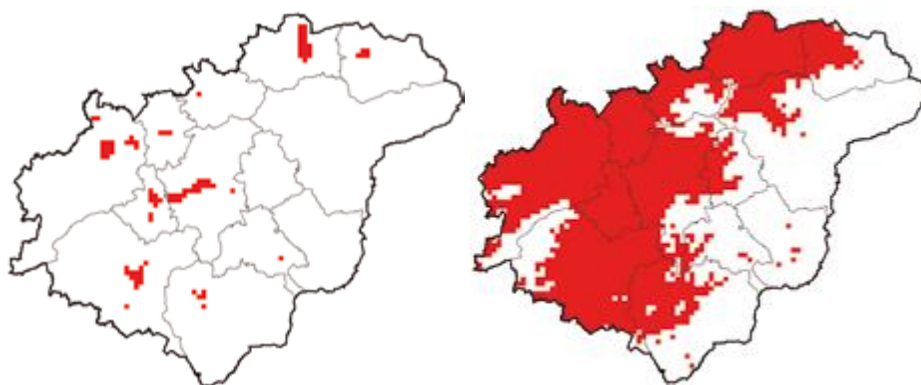
V roce 2012 bylo na náklady na ochranu životního prostředí vynaloženo 1 032 milionů Kč. Podíl kraje na investičních nákladech do životního prostředí činil 4%. Jak můžete vidět v tabulce číslo je tato částka za období 2007 – 2012 druhá nejvyšší.

Tabulka 3: Investice na ochranu životního prostředí ve Zlínském kraji (vlastní zpracování, zdroj: Krajská správa ČSÚ ve Zlíně, 2013)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Investice v mil. Kč.	924	654	949	1 325	1 001	1 032
Podíl kraje na investici	4,6	3,2	4,0	5,9	4,0	4,0

V rámci investičních aktivit si nejvýznamnější roli udržuje oblast nakládání s odpadními vodami, kam bylo v roce 2012 investováno 639 396 tisíc Kč, což je více jak polovina z celkových prostředků. Oproti roku 2007, kdy částka přidělená na nakládání s odpadními vodami činila 375 476 tisíc Kč, můžeme vidět zhruba 90% nárůst. Investice v této oblasti se významně projeví ve výstavbě čistíren odpadních vod pro veřejnou potřebu. Zatímco v roce 2007 jich v kraji bylo pouze 84, do roku 2013 stoupl jejich počet na 100, přičemž zanikla jediná mechanická čistírna z roku 2007 a bylo postaveno 17 mechanicko- biologických čistíren. (Krajská správa ČSÚ ve Zlíně, 2013)

Druhá nejvyšší částka 205 012 tisíc Kč připadla na ochranu ovzduší a klimatu. Jelikož od roku 2010 došlo ve Zlínském kraji k prudkému nárůstu imisního znečištění, jak můžete vidět na obrázku č. 5. Hlavním zdrojem znečištění na území Zlínského kraje je zlínská teplárna, cihelna, slévárna a energetika. Dalšími zdroji znečištění jsou doprava a malé zdroje znečištění jako jsou lokální topeniště (spalování uhlí v domácnostech a spalování odpadu), které ovšem produkují až pětinasobné množství tuhých znečišťujících látek než velké a střední zdroje, u kterých je klesající trend znečištění. (Zlínský kraj, 2012)



Obrázek 3: Mapa oblastí Zlínského kraje s překročenými imisními limity pro ochranu zdraví v roce 2009 a poté v roce 2010 (Zdroj: Zlínský kraj, 2012)

V roce 2012 připadla na nakládání s odpady částka 154 386 tisíc Kč. Problémem Zlínského kraje, stejně jako celé ČR, je nakládání se směsným komunálním odpadem, který se téměř výhradně ukládá na skládkách. Ve Zlínském kraji činí běžný svoz odpadu 111 139 tun z celkového množství komunálního odpadu Zlínského kraje 176 705 tun. Cílem Zlínského kraje je zachovat klesající trend objemu odpadu uskladňovaného na skládkách. V současné době se svozem a dalším nakládáním s komunálním odpadem zabývá ve Zlínském kraji 23 svozových organizací, které jsou většinou zcela v majetku obcí. (Krajská správa ČSÚ ve Zlíně, 2013; Zlínský kraj, 2012)

Na ochranu a sanaci půdy, podzemních a povrchových vod připadla v roce 2012 částka 30 455 tisíc Kč. (Krajská správa ČSÚ ve Zlíně, 2013)

Tabulka 4: Investice na ochranu životního prostředí podle zaměření v roce 2012 a 2007 (vlastní zpracování; zdroj: Krajská správa ČSÚ ve Zlíně, 2013)

	Ochrana ovzduší a klimatu	Nakládání s odpadními vodami	Nakládání s odpady	Ochrana a sanace půdy, podzemních a povrchových vod.	celkem
2012	205 012	639 396	154 386	30 455	1 032 272
2007	279 966	375 476	234 426	26 844	923 981

6.2 Zlínský kraj jako příjemce podpory z Operačního programu Životní prostředí

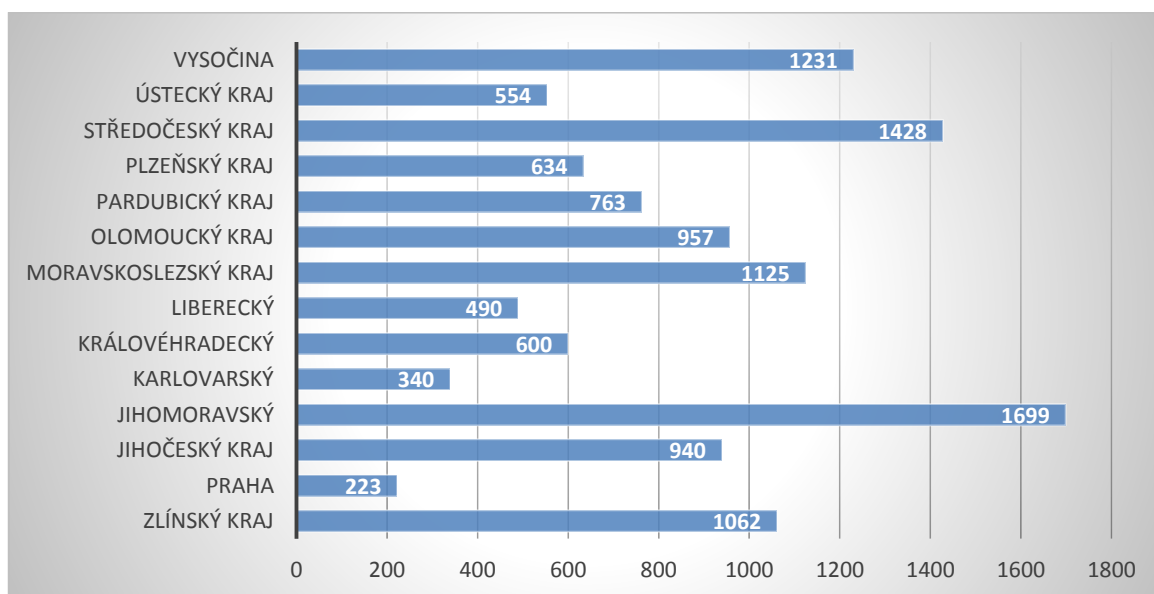
Jak již bylo výše zmíněno celková finanční alokace pro ČR v období 2007-2013 z OPŽP činí 4 917 867 098 eur, což představuje zhruba 134 823 326 492 Kč.³ Za sedmileté programové období byly schváleny projekty celkem za 115,2 miliard Kč, z toho bylo prozatím příjemcům proplaceno již 56,1 miliard Kč. V současné době je úspěšně ukončeno 5 703 projektů. (Ministerstvo životního prostředí, 2014b)

³ Tato hodnota byla vypočítána k aktuálnímu kurzu 27.42 Kč za 1 euro ke dni 24.3.

Za programové období 2007-2013 bylo celkem realizováno 12 045 projektů, jejichž celková výše nákladů činí 191 158 340 283 Kč. Celková výše podpory na tyto projekty dosahuje částky 114 710 636 111 Kč.

Z grafu číslo 3 můžeme vyčíst počet realizovaných projektů v jednotlivých krajích. Při srovnání vynecháme Hlavní město Praha, z důvodu jeho specifického postavení v rámci krajů ČR. Ve Zlínském kraji bylo realizováno 1062 projektů, což je páté nejvyšší množství. Velikostně můžeme Zlínský kraj srovnat s krajem Karlovarským, kde bylo realizováno pouze 340 projektů. Projekty, zahrnuté v tomto grafu, náleží do jedné z těchto fází projektového cyklu: financování projektu ukončeno, projekt finálně ukončen, projekt pozastaven, projekt v realizaci, realizace projektu ukončena, schválen k financování, nebo výdaje projektu certifikovány.

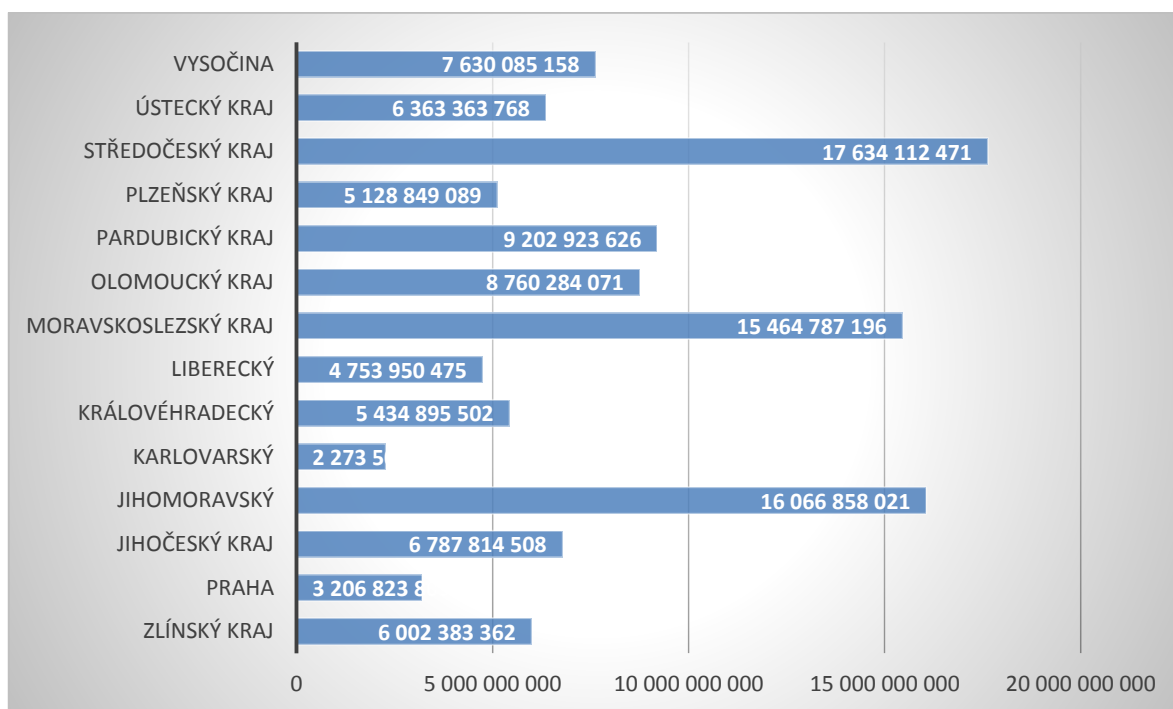
Graf 3: Počet realizovaných individuálních projektu v krajích (SFŽP, vlastní zpracování)



Graf číslo 4 uvádí celkovou schválenou podporu na realizované projekty v jednotlivých krajích. Ve Zlínském kraji byly realizovány individuální projekty s celkovou finanční podporou 6 002 383 362 Kč, což je devátá největší finanční alokace. Z těchto informací můžeme usuzovat, že se ve Zlínském kraji realizovalo více menších projektů, které nejsou tak finančně náročné. Opačným příkladem je kraj Ústecký, který realizoval pouze 554 projektů, což je zhruba polovina projektů Zlínského kraje, ale celková alokace na tyto projekty činí

6 363 363 768 Kč. (Interní informace Státního fondu životního prostředí ČR poskytnuté tajemnicí OPŽP Dagmar Capkovou)

Graf 4: Celková schválená podpora na individuální projekty podle krajů v Kč (SFŽP, vlastní zpracování)

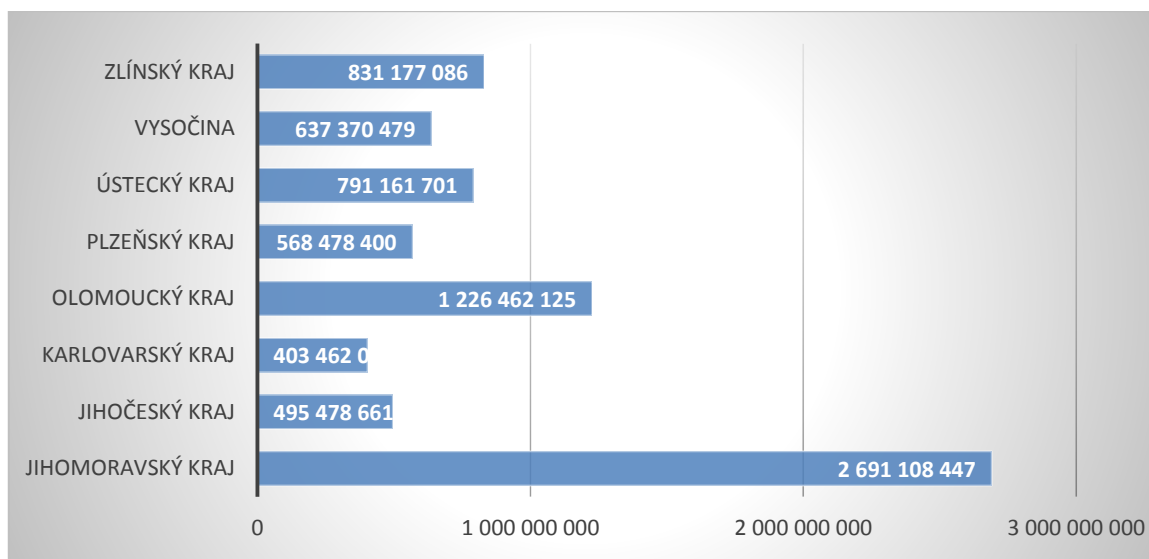


Zlínský kraj byl také jedním z osmi krajů, které realizovali velký projekt⁴. Jedná se o projekt s názvem Čistá Bečva II, jehož realizaci započalo v roce 2010 Sdružení obcí Mikroregionu Vsetínsko. Tento projekt spadá do prioritní osy 1 - Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní, oblasti podpory 1.1 - Snižování znečištění vod. Celkové náklady na projekt představují částku 1 415 417 093 Kč, přičemž výše finanční podpory činí 831 177 086 Kč, což pokrývá 58,72% celkových nákladů projektu. Do 31. 1. 2014 bylo proplaceno 21 381 534 Kč. Realizaci velkých projektů znázorňuje graf 5. Sedm krajů za

⁴ projekty schválené EK jako velké, nad hranicí 50 mil. eur

programové období 2007-2013 realizovalo po jednom velkém projektu. Výjimku tvoří Jiho-moravský kraj, který realizoval hned tři projekty. (Informace poskytnuté Státním fondem životního prostředí)

Graf 5: Celková schválená podpora na velké projekty podle krajů v Kč (SFŽP, vlastní zpracování)

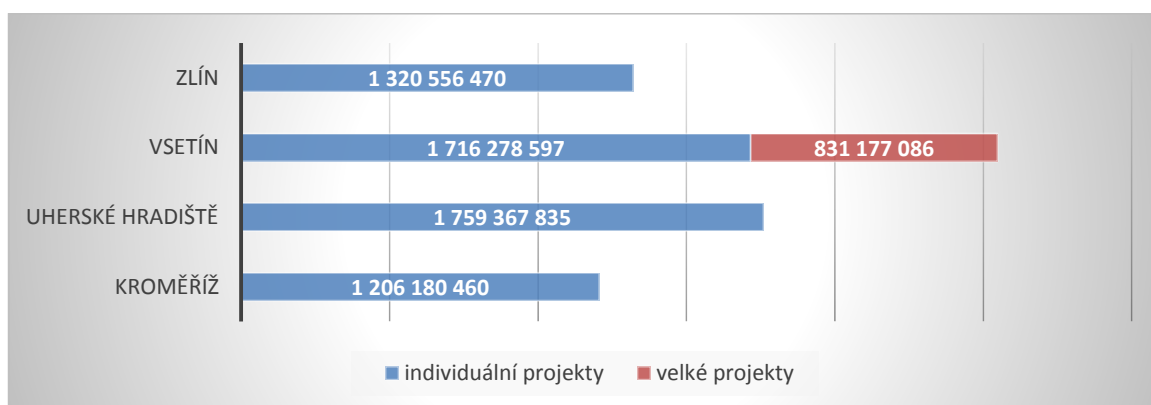


Celková finanční alokace na individuální i velké projekty realizované ve Zlínském kraji v programovém období 2007-2013 dohromady činí 6 833 560 448 Kč. Z grafu číslo 6 můžeme vyčíst alokaci této částky v jednotlivých okresech Zlínského kraje. Největší finanční alokace směřovala do okresu Vsetín, kde byly realizovány projekty za 2 547 455 683 Kč. Mimo velkého projektu za 831 177 086 Kč, zde byla alokována částka 1 716 278 597 Kč na individuální projekty, což představuje po okrese Uherské Hradiště druhý největší objem dotace. Nejmenší částka finanční podpory směřovala do okresu Kroměříž, kde podle grafu číslo 7, bylo realizováno tak nejmenší množství projektů (191). Počet realizovaných projektů v okresech Zlín (272) a Vsetín (273) je srovnatelný. Nejvíce projektů (326) bylo realizováno v okrese Uherské Hradiště. Zde je opět zajímavé srovnání okresů Vsetín a Uherské Hradiště, z grafů můžeme usuzovat, že v okrese Vsetín byl realizován menší počet finančně náročnějších projektů.

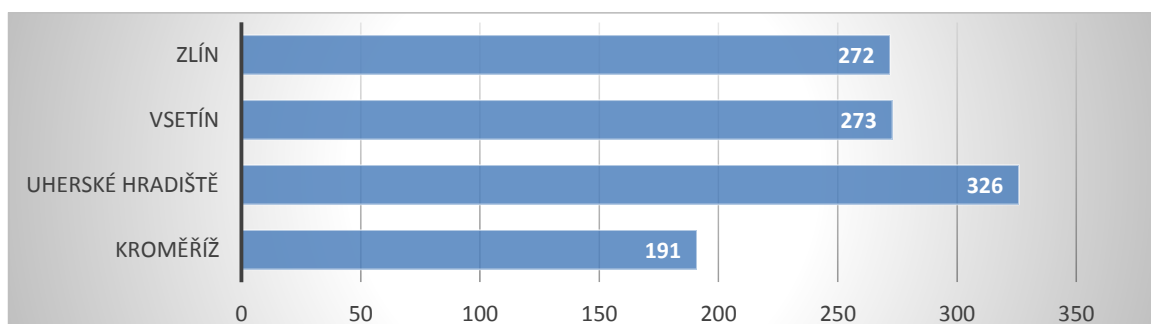
Poměrně zarážející je průměrné postavení okresu Zlín v této statistice. Zvláště, když bereme v úvahu, že okresu Zlín náleží krajské město Zlín a je zde vysoká škola, tudíž by se zde dalo

usuzovat, že tento okres bude mít dobré předpoklady k administraci projektových žádostí o dotace.

Graf 6: Celková schválená podpora na projekty podle okresů Zlínského kraje v Kč Kč (SFŽP, vlastní zpracování)

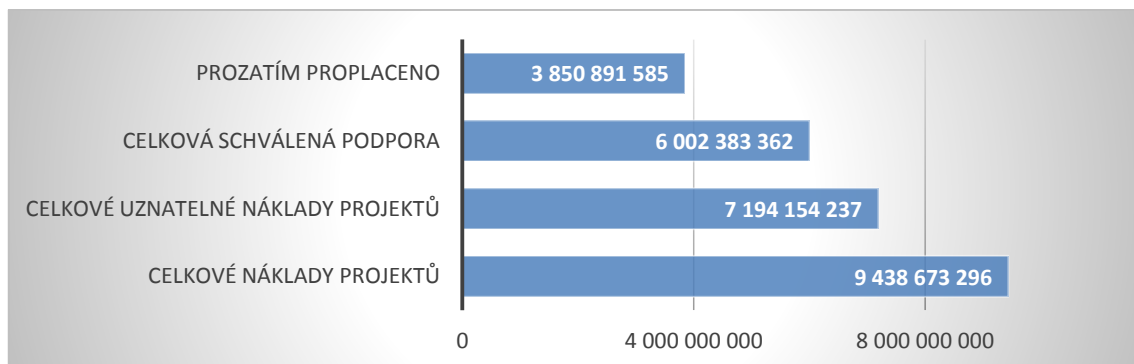


Graf 7: Okresní srovnání počtu realizovaných projektů ve Zlínském kraji Kč (SFŽP, vlastní zpracování)



Celkové náklady projektů v programovém období 2007-2013 činí 9 438 673 296 Kč. Finanční alokace z fondů Evropské Unie pokrývá 63,59% těchto nákladů. Do 31.1.2014 bylo příjemcům dotací prozatím proplaceno 3 850 891 585 Kč z celkové schválené podpory 6 002 383 362 Kč.

Graf 8: Financování projektů v Zlínském kraji v Kč (SFŽP, vlastní zpracování)

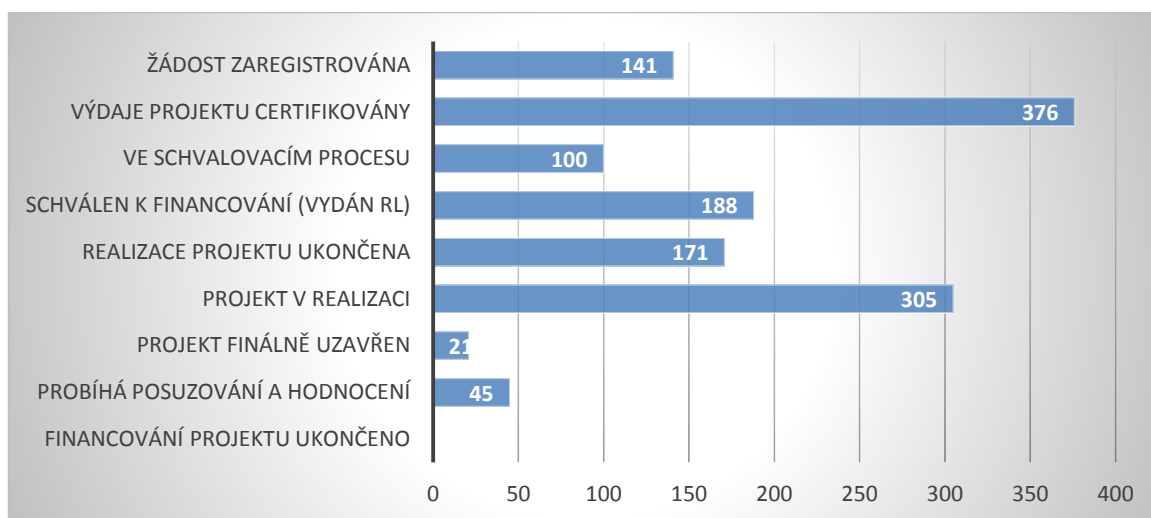


Graf číslo 9 vypovídá o fázi, ve které se projekty realizované ve Zlínském kraji nacházejí podle aktuální fáze projektového cyklu. Kromě fází, které zahrnovaly přecházející grafy (financování projektu ukončeno, projekt finálně ukončen, projekt pozastaven, projekt v realizaci, realizace projektu ukončena, schválen k financování, nebo výdaje projektu certifikovány), tento graf zohledňuje i projekty, jejichž žádost je teprve zaregistrována (141 projektů), dále pak projekty, které jsou ve stádiu schvalovacího procesu, což se ke dni 17. 4. 2014 týká 100 projektů, a také 45 projektů, u kterých stále ještě probíhá posuzování a hodnocení. Nejvíce projektů se nachází ve fázi certifikace výdajů⁵ projektu (376) a zhruba jedna čtvrtina projektů (305) je ve fázi realizace. Naopak pouze 21 projektů je finálně uzavřeno a pouze jeden projekt se nachází ve fázi ukončení financování projektu⁶. (Interní informace Státního fondu životního prostředí ČR poskytnuté tajemnicí OPŽP Dagmar Capkovou.)

⁵ Certifikace výdajů – jedná se o specifickou činnosti stanovenou předpisy Evropského společenství, jejímž cílem je získání ujištění o tom, že nastavené řídicí a kontrolní systémy zajišťují řádné finanční řízení a že jsou při implementaci dodržovány předpisy ES a ČR vztahující se k poskytování pomoci z FS. (Ministerstvo financí, 2012)

⁶ Financování projektu ukončeno - dokončeny všechny platby spojené s realizací projektu a všechny finanční prostředky budou převedeny z účtu poskytovatele dotace na účet příjemce. (Ministerstvo financí, 2012)

Graf 9: Projekty realizované ve Zlínském kraji podle současné fáze projektového cyklu Kč (SFŽP, vlastní zpracování)



Pro analýzu implementace OPŽP ve Zlínském kraji je kromě počtu podpořených projektů také velmi důležitý počet neúspěšných žadatelů o dotaci z fondů EU. Při komunikaci se Státním fondem životního prostředí mi bylo řečeno, že nemají k dispozici žádný report, který by se zabýval neúspěšnými žadateli o finanční alokaci z fondů EU. Přitom právě tyto informace jsou zásadní pro získání celkové představy o zájmu o OPŽP ve Zlínském kraji a také a nám mohou přiblížit problémové oblasti v projektovém cyklu. Posléze mi byla poskytnuta statistika neúspěšných žadatelů ve Zlínském kraji Odborem fondů EU Ministerstva životního prostředí. Z této statistiky, kterou představuje tabulka číslo 5, jasně vyplývá, že nejčastějšími důvody jsou neakceptování žádosti (207) o dotaci a neschválení projektu k financování, tedy jeho úplného zamítnutí. Naopak zrušení žádosti ze strany žadatele, či jeho odstoupení z registračního listu je mnohem méně běžné. Celkově tak za sedmileté programové období nebyly ve Zlínském kraji schváleny programy za 3 955 688 840 Kč. (Interní informace Ministerstva životního prostředí ČR poskytnuté Petrem Donnerem z Odboru fondů EU)

Tabulka 5: Neúspěšní žadatelé ve Zlínském kraji (MŽP, vlastní zpracování)

Stav projektového cyklu	Počet projektů	Finanční podpora v Kč
odstoupeno od rozhodnutí o poskytnutí dotace	1	296 413
odstoupeno od registračního listu	47	316 966 230
neschválen k financování - projekt zamítnut	167	1 555 600 831
zrušeno žadatelem	51	169 916 154
žádost neakceptována	207	1 912 909 213
celkem	473	3 955 688 840

Z těchto dat můžeme usuzovat, že nejcitlivější fází projektového cyklu je etapa přípravy projektové žádosti a její následní podání. Státní fond životního prostředí, který je zprostředkující subjekt OPŽP, uvádí jako nejčastější chybu nesoulad dokladů dodaných k žádosti a požadovaných v Závazných pokynech žadatele a příjemce podpory v OPŽP. Podávání takto neúplných žádostí poté velmi komplikuje jejich administraci, přitom by stačilo, aby příjemci konzultovali příslušné dokumenty s pracovníky krajských poboček Státního fondu životního prostředí. Ke konkrétním chybám dochází často v administraci projektů, kde velmi často dochází k nesouladu projektové dokumentace předložené se žádostí o podporu s následnou zadávací dokumentací při výběrovém řízení, častým jevem je také nadhodnocování rozpočtu projektu. Průběh výběrového řízení na zhotovitele projektu a jeho soulad se zákonem č. 137/2006 Sb, o veřejných zakázkách je jedním z nejpálčivějších problémů administrace projektů.

Jako nejméně problémová etapa projektového řízení se jeví samotná realizace projektu. Zde se jako více problematické jeví ze strany příjemce dotace zdlouhavé dodávání podkladů nezbytných pro vydání rozhodnutí o poskytnutí dotace. Zde může nastat situace, že samotná realizace projektu již běží, ale kvůli nedodání všech potřebných dokladů na všechny požadované způsobilé výdaje nemůže poskytovatel dotace zahájit financování projektu. Běžná dosavadní doba od schválení předložené žádosti o podporu do vydání Rozhodnutí o poskytnutí dotace činila v programovém období 2007-2013 12 až 25 měsíců, což představuje nepřijatelně dlouhou dobu, a proto bude pro nové programové období 2014-2020 u vybraných

oblastí nově vyhlašovaných výzev nově požadováno, aby k žádosti o podporu byla rovnou doložena zadávací dokumentace k výběrovému řízení na realizaci předmětu podpory ve stavu připraveném k vyhlášení veřejné zakázky, a to nejpozději do měsíce od ukončení příjmu žádostí. Toto opatření si klade za cíl urychlit předkládání kompletních podkladů pro vydávání Rozhodnutí o poskytnutí dotace včetně smlouvy o dílo. Nově bude také vyžadován nad rámec povinných příloh žádosti požadováno doložení harmonogramu projektu od vyhlášení výběrového řízení přes jeho realizaci až po financování projektu.

Z hodnot uvedených v tabulce číslo 6 vyplývá, že největší objem dotací byl poskytnut v rámci prioritní osy 1 Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní. Schválená podpora na 92 projektů realizovaných v rámci této osy činí 2 826 048 900 Kč. Největší objem finančních prostředků (2 485 165 184 Kč) byl získán v rámci podoblasti 1.1 Snižování znečištění vod, kde bylo realizováno více jak jedna třetina projektů v rámci prioritní osy. Do této oblasti podpory také spadá jediný velký projekt realizovaný na území Zlínského kraje v okrese Vsetín, na jehož realizaci byla vyčleněna podpora ve výši 831 177 086 Kč.

Druhá největší alokace připadá na Prioritní osu 4 Zkvalitnění nakládání s odpady a odstranění starých ekologických zátěží. V oblasti podpory 4.1 Zkvalitnění nakládání s odpady bylo realizováno 218 projektů s celkovou schválenou podporou 1 349 798 904 Kč. (Interní informace Ministerstva životního prostředí ČR poskytnuté Petrem Donnerem z Odboru fondů EU)

Tabulka 6: Projekty realizované v rámci jednotlivých prioritních os ve Zlínském kraji (MŽP, vlastní zpracování)

Prioritní osa	Podoblast	Schválená podpora	Počet projektů
prioritní osa 1		2 826 048 900	92
	podoblast 1.1	2 485 165 184	36
	podoblast 1.2	145 822 573	4
	podoblast 1.3	195 061 143	52
prioritní osa 2		462 188 222	103
	podoblast 2.1	173 124 380	62
	podoblast 2.2	289 063 842	41
prioritní osa 3		1 279 242 232	383
	podoblast 3.1	72 874 984	20
	podoblast 3.2	1 206 367 249	363
prioritní osa 4		1 349 798 904	223
	podoblast 4.1	1 266 836 790	218
	podoblast 4.2	82 962 114	5
prioritní osa 5		54 944 455	4
	podoblast 5.1	54 944 455	4
prioritní osa 6		853 722 213	237
	podoblast 6.1	50 055 217	2
	podoblast 6.2	43 309 335	9
	podoblast 6.3	144 420 675	70
	podoblast 6.4	360 185 626	44
	podoblast 6.5	172 928 631	89
	podoblast 6.6	32 767 510	23
prioritní osa 7		57 670 740	20
	podoblast 7.1	57 670 740	20
celkem		6 883 615 665	1062

V rámci prioritní osy 3 Udržitelné využívání zdrojů energie bylo realizováno 383 projektů v celkové výši podpory 1 279 242 232 Kč. Z toho bylo 363 projektů s podporou v hodnotě 1 206 367 249 Kč realizováno v oblasti podpory 3.2 Realizace úspor energie a využití odpadního tepla u nepodnikatelské sféry.

Velký počet (237) spíše méně finančně náročných projektů (schválená podpora projektů v rámci osy činí 853 722 213 Kč) byl také realizován v rámci prioritní osy 6 Zlepšování stavu přírody a krajiny.

Naopak v rámci prioritní osy 5 Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik byly realizovány pouze 4 projekty v celkové výši podpory 54 944 455 Kč. (Interní informace Ministerstva životního prostředí ČR poskytnuté Petrem Donnerem z Odboru fondů EU)

7 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Tato kapitola se zabývá dotazníkovým šetřením, které bylo provedeno za účelem získání relevantních informací od příjemců podpory z OPŽP.

Cíle dotazníkového šetření

Cílem dotazníkového šetření bylo zjistit administrativní a další aspekty spojené s přípravou projektů z pohledu příjemce dotace a tím umožnit definovat nejvýraznější překážky, jak v procesu získávání dotace, tak i v samotné realizaci projektu. Informace získané prostřednictvím dotazníkového šetření také budou sloužit pro efektivnější nastavení systému poskytování podpor v novém programovém období 2014-2020.

Cílová skupina

Cílová skupina byla vybrána pomocí náhodného výběru z databáze podpořených projektů, která je přístupná na webových stránkách OPŽP. Do výběru byli zařazeni příjemci podpory Zlínského kraje, kteří realizovali svůj projekt v programovém období 2007- 2013. Díky této skutečnosti bude dotazník odrážet názory příjemců podpory v rámci celého sedmiletého období.

Metoda sběru dat

Dotazníkové šetření probíhalo od 5. 3. – 5.4 2014 elektronickou formou. Celkem bylo osloveno 135 příjemců dotace ve Zlínském kraji. Celkový počet dotazníků se může jevit vzhledem k počtu realizovaných projektů na území Zlínského kraje malý, je to však dáno tím, že příjemci během programového období realizují hned několik projektů, a právě těmto příjemcům byl dotazník zaslán jen jednou. Navrátilo se celkem 47 dotazníků, což je 34,81% všech rozeslaných dotazníků. Bohužel 6 dotazníků bylo zasláno zpět nevyplněno. Zbylých 41 byly vyplněny alespoň z části, což představuje 30,37% z celkového množství rozeslaných dotazníků.

Struktura dotazníku

Otázky byly koncipovány tak, aby umožnili respondentům co nejjasnější odpověď z uvedených možností a zároveň jim u každé otázky ponechaly možnost odpověď rozvést, či uvést vlastní pohled na problematiku.

Dotazník se skládal z 10 otázek a průvodního dopisu. 7 otázek bylo uzavřených, ovšem každá z nich obsahovala kolonku, kde se účastník mohl k otázce vyjádřit podrobněji. 2

otázky byly otevřené a na poslední otázku se odpovídalo pouze v případě kladné odpovědi na otázku předcházející.

První dvě otázky, zjišťují základní charakteristiky respondenta jako příjemce dotace, následujících 5 otázek se zabývá administrativní náročností, spoluprací s úředníky a dalšími praktickými aspekty při podávání žádosti o finanční dotaci. Osmá otázka se věnuje novém programovému období a poslední dvě otázky zjišťují případné problémy s veřejnými zakázkami v rámci realizace projektu.

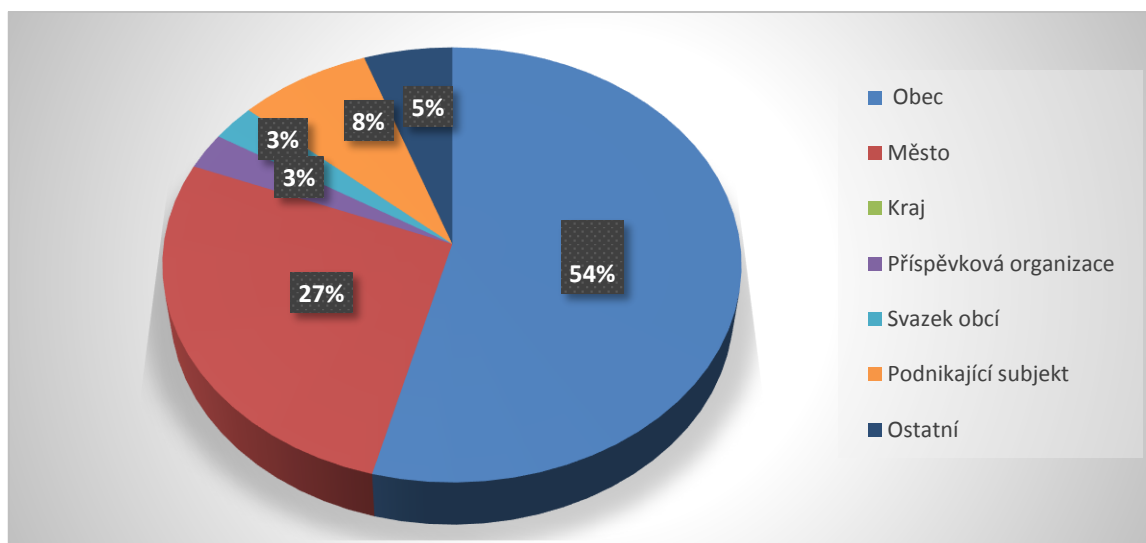
7.1 Výsledky dotazníkového šetření

Tato kapitola se bude věnovat prezentaci podrobných výsledků dotazníkového šetření. Jak již bylo uvedeno výše, navrátilo se 41 alespoň z části vyplněných dotazníků.

Otázka č. 1: Příjemce podpory je

První otázka směřovala na identifikaci příjemce podpory, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření (graf 10). Otázku celkem zodpovědělo 37 respondentů. Dotazníkového šetření se zúčastnilo 20 obcí, což představuje 54% celkového počtu dotázaných. Dále na dotazník odpovědělo 10 měst, jedna příspěvková organizace, jeden svazek obcí a 3 respondenti jsou podnikajícími subjekty. Dva respondenti se označili kolonkou ostatní. Po vyhledání příslušných dotazníků se ukázalo, že se jedná o organizační složky státu. Zlínský kraj na dotazníkové šetření neodpověděl, a to přesto, že byl kontaktován přes podatelnu kraje, tak i přes konkrétní odbory.

Graf 10: Příjemci podpory



Otázka č. 2: Kolik projektů s podporou Operačního programu Životní prostředí jste realizovali?

Na tuto otázku odpovědělo všech 41 dotázaných respondentů. Jak ukazuje tabulka č. 7, 9 respondentů odpovědělo, že v programovém období 2007-2013 realizovalo v rámci OPŽP jeden projekt. 5 respondentů realizovalo dva projekty a tři projekty realizovalo 8 respondentů. 9 dotázaných respondentů dokonce realizovalo více jak 5 projektů. V této otázce poněkud vyčnívá respondent - město, který realizoval hned 25 projektů. Tento respondent také jako jediný odpověděl na otázku číslo 8 týkající se administrativní náročnosti, že ji u OPŽP shledává méně náročnou než u ostatních operačních programů a i z jeho dalších odpovědí, lze usuzovat na velmi hlubokou znalost problematiky získávání dotací z fondů EU. Jelikož byl dotazník anonymní, nemohu přesně dohledat daného respondenta, dá se ovšem usuzovat, že jde o okresní, či dokonce krajské město, které má větší administrativní zázemí a možnost specializace úředníků na strukturální politiku EU.

Jeden respondent uvedl, že z důvodu nedostatku vlastních finančních zdrojů města, byla Rada města nucena od schváleného projektu odstoupit. Ovšem respondent také uvádí, že uvažují o žádosti o dotaci v novém programovém období.

Z tabulky tedy můžeme usoudit, že po schválení projektu k financování se respondenti snaží využít svých znalostí v této oblasti a výhod plynoucích z poskytnutí dotace a realizují i další projekty.

Tabulka 7: Počet realizovaných projektů respondentů

Počet realizovaných projektů	0	1	2	3	4	5	6	7	10	25
Počet odpovědí	1	9	5	8	4	5	4	2	2	1

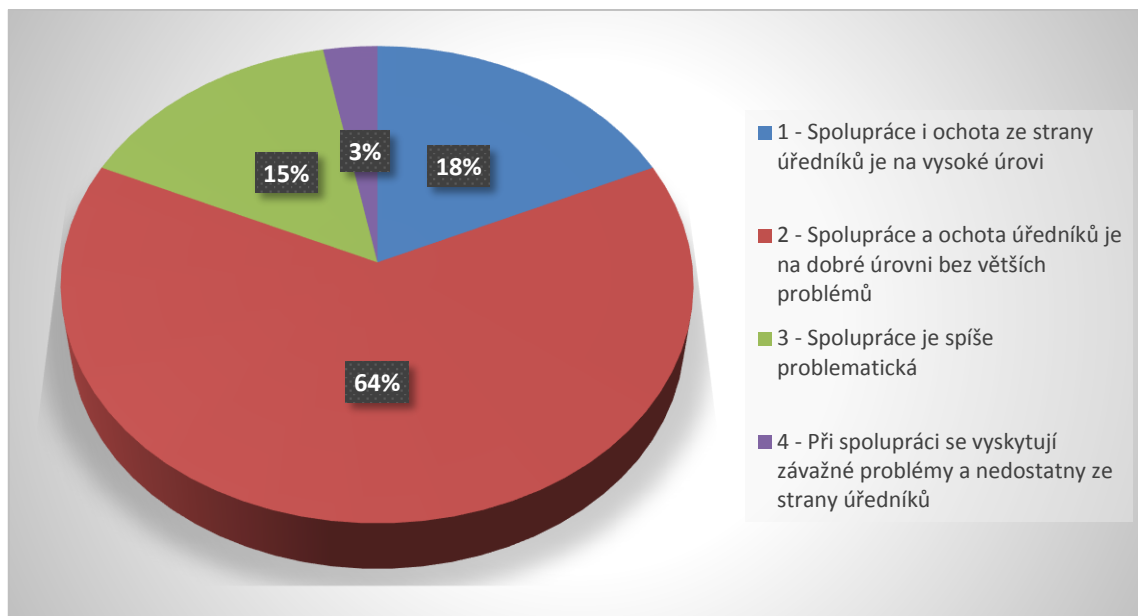
Otázka č. 3: : Jak hodnotíte spolupráci a ochotu úředníků při vyřizování žádosti o podporu?

Graf číslo 11 ukazuje, jak respondenti hodnotili spolupráci s úředníky při vyřizování žádosti o podporu a zároveň posuzuje i jejich ochotu při řešení případných problémů. Bezproblémová spolupráce s úředníky a jejich ochota při řešení případných problémů patří ke klíčovými faktorům úspěšného vyřízení žádosti o dotaci. Tato otázka záměrně obsahuje pouze 4 varianty odpovědí, aby se takto předešlo hodnocení spolupráce známkou 3, tedy průměrná úroveň spolupráce, což by se mohlo stát u otázky s 5 odpověďmi, ovšem tím by šetření ztratilo svou hodnotu.

Tuto otázku zodpovědělo 33 respondentů. 6 dotázaných ohodnotilo ochotu i spolupráci s úředníky na vysokou úroveň. 22 respondentů, což představuje 64% všech dotázaných, uvedlo, že spolupráce i ochota úředníků je na dobré úrovni bez větších problémů. 5 respondentů naopak hodnotí spolupráci jako spíše problémovou. Pouze jeden žadatel uvedl, že při spolupráci se vyskytují závažné problémy a nedostatky ze strany úředníků. Tento žadatel také v dalších otázkách vytýká velkou administrativní náročnost a byrokratický přístup úředníků. Ovšem i přes tyto negativa uvažuje a žádosti o dotaci v novém programovém období.

Celková spokojenost se spoluprací s úředníky a jejich ochotou je nadprůměrná, jelikož celkem 82% dotázaných hodnotilo spolupráci s úředníky pozitivně.

Graf 11: Hodnocení spolupráce úředníků

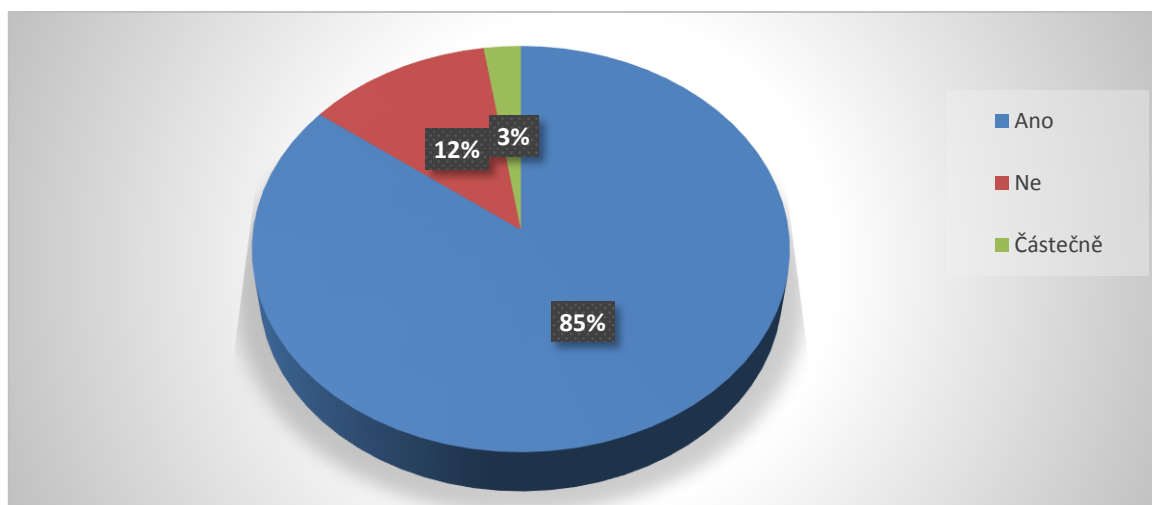


Otázka č. 4: Jste podle vašeho názoru dostatečně informováni o možnostech čerpání podpor z OPŽP?

Další otázka zkoumala povědomí respondentů o možnostech čerpání podpory z OPŽP. Právě nedostatečné povědomí o dotacích poskytovaných z Fondu soudržnosti a strukturálních fondů EU bylo předmětem kritiky po přistoupení ČR k EU.

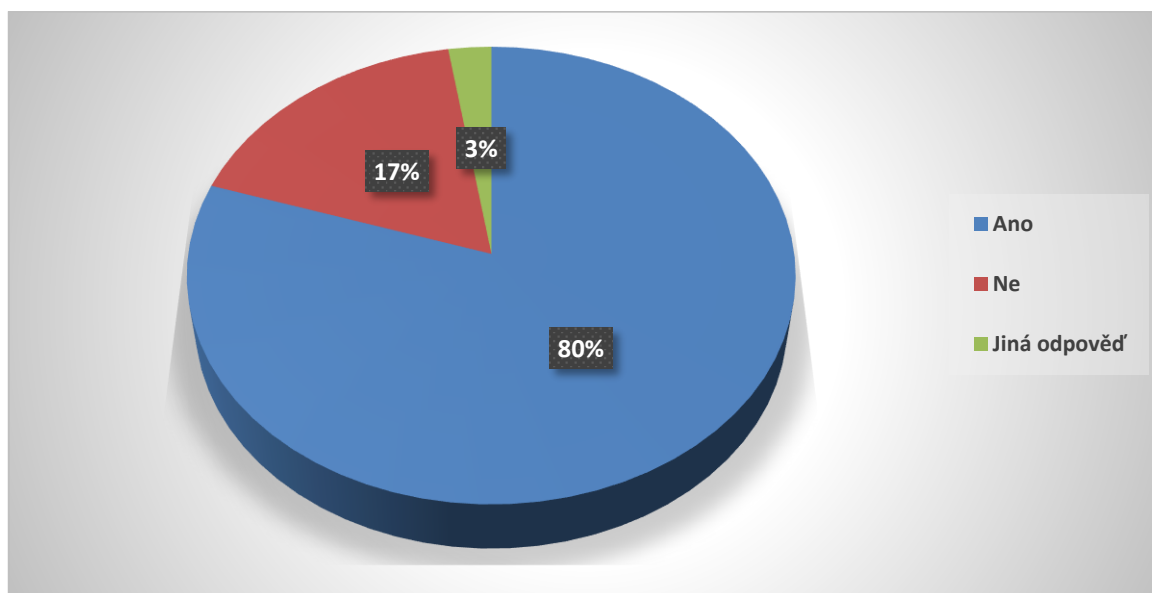
Tuto otázku zodpověděli všichni respondenti. 35 příjemců podpory odpovědělo, že se cítí dostatečně informováni o možnostech čerpání dotací z OPŽP. Pět dotázaných naopak uvedlo, že nejsou dostatečně informováni o těchto možnostech. Jeden respondent, kterým je podnikající subjekt v odpovědi uvedl, že je informován o možnostech čerpání dotací z OPŽP pouze částečně.

Graf 12: Informovanost o možnostech čerpání podpor z OPŽP

**Otázka č. 5: Našli jste všechny relevantní informace bez problémů?**

V rámci této otázky byla zjišťována dostupnost relevantních informací vztahujících se k čerpání dotací z FS a strukturálních fondů EU. Tuto otázku nezodpověděl jeden respondent. Jak můžeme vyčíst z grafu číslo 13, 80% dotázaných, konkrétně 32 respondentů, na tuto otázku odpovědělo kladně. Zápornou odpověď uvedlo pouze 7 dotázaných, tedy 18%. Jeden respondent, kterým je opět podnikající subjekt, využil možnosti zvolit vlastní odpověď a uvedl, že se mu po informace podařilo najít až po usilovném pátrání.

Graf 13: Bezproblémový přístup k relevantním informacím



Otázka č. 6: Jaké překážky považujete za stěžejní v žádosti o podporu?

Tato otázka je v dotazníkovém šetření stěžejní. Jejím účelem je identifikace hlavních překážek v procesu podání žádosti o podporu a tím pomoci tyto překážky následně eliminovat v programovém období 2014-2020.

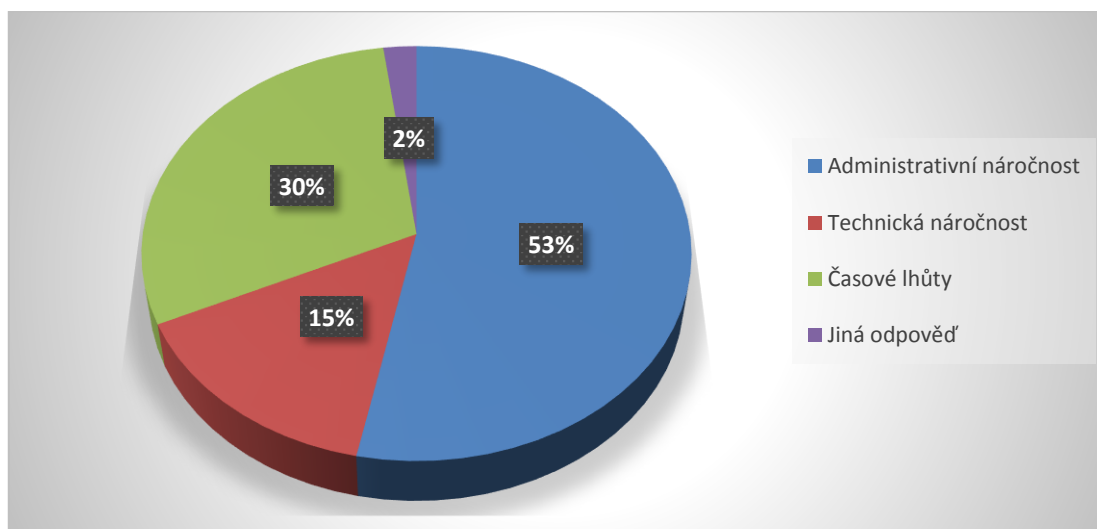
Dotazující měli na výběr tři přednastavené odpovědi: administrativní náročnost, technická náročnost, časové lhůty. Jako čtvrtou možnost si mohli zvolit vlastní odpověď, a to z důvodu, aby dotazníkové šetření odhalilo případné další překážky. Pro větší reflexi reality v procesu podávání žádosti o podporu zde byla i možnost označit více odpovědí.

Tuto otázku nezodpovědělo 7 ze 41 dotázaných. Více jak polovina respondentů, uvedla jako stěžejní překážku v žádosti o podporu administrativní náročnost. Tato odpověď se vyskytovala u 25 dotázaných, což představuje 53% respondentů. Tímto se naplňuje hypotéza, kterou jsem stanovila na začátku této diplomové práce a to, že alespoň 40% dotázaných sdělí, že primární překážkou v čerpání dotací z OPŽP je administrativní náročnost celého procesu získání dotací.

Jako druhou nejzávažnější překážkou v procesu získání dotace se jeví časové lhůty, které označilo 30% dotázaných, celkem 14 respondentů. Třetí nejčastější odpovědí byla technická náročnost, kterou uvedlo 15% dotázaných, tedy 7 respondentů.

Pouze jeden respondent, tedy 2% dotázaných, využil možnosti vlastní odpovědi. Jednalo se o město s 25 realizovanými projekty. Na základě jeho zkušeností s procesem získávání dotací spatřuje primární překážku ve změně zákona o veřejných zakázkách.

Graf 14: Stěžejní překážky v žádosti o podporu



Otázka č. 7: Zhodnoťte administrativní náročnost přípravy žádosti o podporu z OPŽP

Otázka číslo 7 více rozvádí názor příjemců dotace na administrativní náročnost čerpání podpory z OPŽP. Tuto otázku nevyplnilo 6 dotázaných. Většina respondentů se ovšem shoduje na vysoké administrativní náročnosti.

Většina odpovídajících se omezila na krátkou odpověď jako např.: vysoká, příliš podrobná, složitá, velká, velmi obsáhlá.

Několikrát několik respondentů na danou otázku odpovědělo, že administrativní náročnost je tak velká, že jsou nuceni najmout projektového manažera, který za ně veškeré administrativní záležitosti vyřídí. Nutnost kvalitního projektového manažera vyzdvihuje i další respondent. Dva respondenti uvádí, že z důvodu administrativní náročnosti najali externí subjekt, který za ně žádost o podporu zpracoval. Jeden dotázaný subjekt upozornil na fakt, že starosta v malé obci nemá téměř možnost žádost sám administrovat.

Dva dotázaní specifikovali největší negativa administrace z jejich pohledu. První uvádí, pokazuje na vyplňování velkého množství formulářů, které, dle jeho názoru, státní správa již má k dispozici. Druhý dotázaný jako negativa administrace uvádí dokladování žádosti, vyplňování velkého množství formulářů a také finanční nároky na zpracování podkladů.

Jiný respondent spatřuje náročnost administrace vzhledem k časovým lhůtám. Další ve své odpovědi uvádí, že zejména v počátku, zde specifikuje rok 2009, mu chyběla možnost opravit nepřesnosti.

Naopak jeden dotázaný uvedl, že se mu administrativní náročnost jeví jako přiměřená. Další dokonce administrativní náročnost procesu získání dotace z OPŽP považuje za méně náročnou ve srovnání s jinými operačními programy. Zde je nutné podotknout, že toto město, má velké zkušenosti s čerpáním dotací z OPŽP a tudíž znají i administrativní postupy. Na druhou stranu ovšem může mít nižší administrativní náročnost, ve srovnání s ostatními programy, kladný efekt v rozhodování se o realizaci dalších projektů spolufinancovaných z OPŽP, což je jistě stav, kterého by se měl řídicí orgán snažit dosáhnout.

Organizační složka státu hodnotí administrativní náročnost přípravy žádosti jako odpovídající účelu, pro který je vyhotovována. Zároveň však připouští, že pro některé žadatele se může jevit náročnou a proto jsou často nuceni využít k jejímu zpracování externí subjekt. Jako stěžejní překážku naopak spatřuje časové lhůty. A také odpověděla záporně na otázky číslo 4 a 5, týkající se informovanosti a přístupu k potřebným informacím.

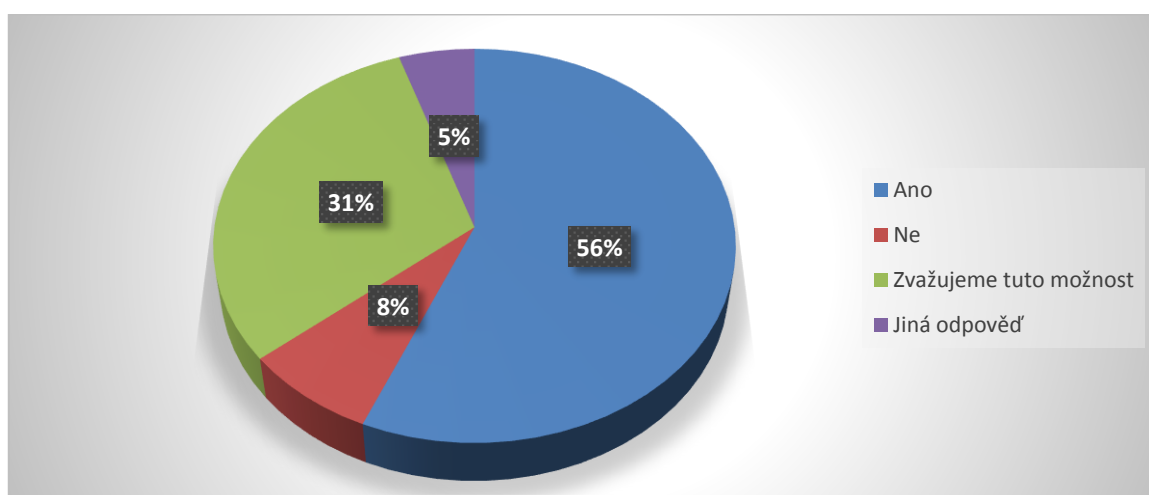
Otázka č. 8: Budete žádat o podporu z OPŽP 2014-2020?

Tato otázka se zaměřuje na predikci nového operačního období a zjišťuje, zda respondenti, kteří realizovali alespoň jeden projekt s podporou OPŽP, zamýšlejí realizaci i dalších takovýchto projektů v novém programovém období.

Z 39 dotázaných, kteří otázku zodpovědělo, 56%, konkrétně 22 respondentů, uvedlo, že zamýšlejí podat žádost o podporu z OPŽP 2014-2020. Naopak pouze 8% respondentů, což představuje 3 dotázané, tuto možnost vyloučili. Jeden dotázaný konkrétně specifikuje, že jej od podání nové žádosti o podporu zrazují předchozí negativní zkušenosti s náročnou administrací tohoto procesu.

12 dotázaných, což představuje 31%, tuto možnost zatím pouze zvažují. 8% respondentů, využilo možnost vlastní odpovědi. První na otázku odpověděl, že doposud nevědí, jestli této možnosti znovu využijí. Druhý dotázaný uvádí, že jako organizační složka státu jsou závislí na přidělení finančních prostředků od Ministerstva vnitra ČR, a proto nemohou žádat o podporu za každých okolností. Ovšem v případě, že jim budou prostředky ze strany zmíněného ministerstva přislíbeny, s největší pravděpodobností budou o podporu žádat i v rámci nového programového období.

Graf 15: Žádost o dotaci v programovém období 2014-2020

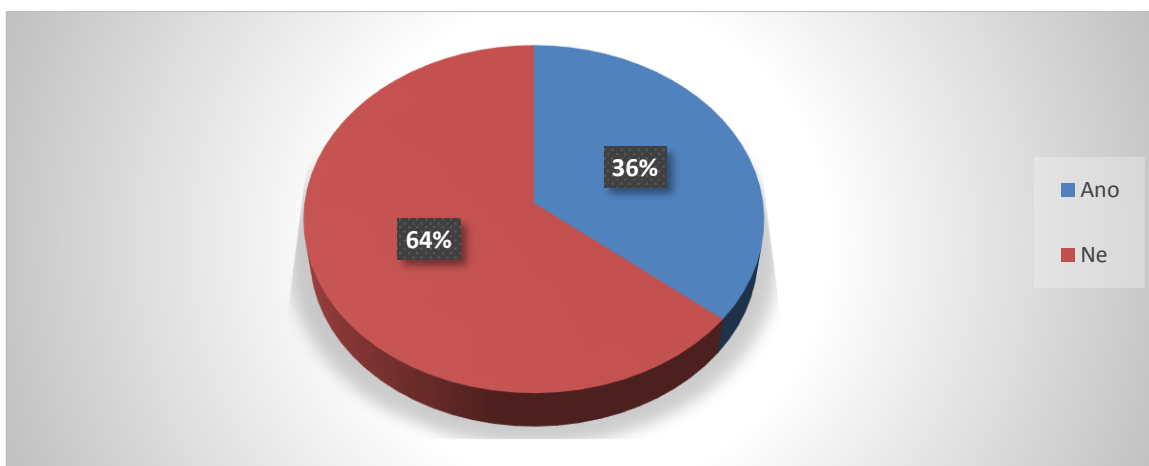


Otázka č. 9: Setkali jste se s problémem při realizaci veřejné zakázky v rámci Vašeho projektu?

Graf číslo 16 zachycuje odpověď na otázku týkající se osobní zkušenosti s problémem, který nastal při realizaci veřejné zakázky v rámci projektu spolufinancovaného z OPŽP. 64%, tedy 25 respondentů ze 40 odpovídajících uvedli, že se při realizaci veřejné zakázky v rámci projektu s žádným problémem nesešlo.

Naopak u 14 dotázaných, což představuje 36%, při realizaci veřejné zakázky v rámci projektu se nějaký problém vyskytl. Tito respondenti poté svou zkušenost podrobněji rozebrali v odpovědi na následující otázku.

Graf 16: Výskyt problému při realizaci veřejné zakázky v rámci projektu

**Otázka č. 10: V případě kladné odpovědi na otázku 10 Váš problém popište**

14 respondentů, kteří kladně zodpověděli otázku číslo 9, svůj problém při realizaci veřejné zakázky v rámci svého projektu podrobněji specifikovali. Příjemci dotace měli zejména problém s administrativní stránkou veřejné zakázky. Například z důvodu opomenutí doložení prohlášení o shodě i v cizím jazyce byl příjemce nucen vypsát nové výběrové řízení. Závažným problémem se jeví též dlouhé výběrové řízení a vyhodnocovací proces, který jsem zmiňovala již výše v kapitole 6.2 a pro jehož zrychlení se v novém programovém období chystají patřičná opatření. Do administrativní náročnosti spadaly také odpovědi, které zmiňovaly špatnou komunikaci, neadekvátně dlouhé lhůty a byrokratický přístup obecně nebo ve

vztahu ke změnám projektu. Právě změny projektu tvoří mnohdy vážný problém. Jeden respondent například uvedl, když při realizaci projektu zjistili, že se jedna lokalita nachází na pozemku, který měli v zástavě, museli jej z uznatelných nákladů vypustit.

Častý byl také problém týkající se vyhlášení výběrového řízení na veřejnou zakázku. Příjemci se setkávají s nezájmem uchazečů, či s podezřele nízkými nabídkovými cenami podávanými ze strany uchazečů. Závažný problém také tvoří nabídky firem na velmi nízké úrovni, kdy při realizaci nerespektují vyžadovanou přesnost dle výherní nabídky.

Jako konkrétní problém uchazeč uvedl fakt, že do dnešního dne nemá u svého projektu – zateplení ZŠ, uzavřeno Závěrečné vyhodnocení akce, přitom všechny potřebné podklady odevzdal již v roce 2009, ale ze strany SFŽP tento projekt není stále uzavřen. V jiném projektu nastal problém z důvodu přerušení proplácení dotací na konci roku 2013, které trvalo až do března 2014.

Realizaci veřejné zakázky komplikuje i nedávná novela zákona o veřejných zakázkách. Dotázaný dokonce uvedl, že při realizaci jeho projektu narostl tento problém do té míry, že byl nucen obrátit se na Úřad pro hospodářskou soutěž, jelikož projektový manažer měl odlišný názor na zadávací dokumentaci než zákonné ustanovení a tento problém vyřešil až svým stanoviskem právě Úřad pro hospodářskou soutěž, který potvrdil, že příjemce dotace nepochybil.

8 NÁVRHY OPATŘENÍ PRO EFEKTIVNĚJŠÍ IMPLEMENTACI OPERAČNÍHO PROGRAMU ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ PRO PROGRAMOVÉ OBDOBÍ 2014-2020.

Na základě informací získaných zpracováním analýzy implementace OPŽP ve Zlínském kraji a dotazníkového šetření mezi žadateli o finanční podporu z OPŽP rovněž ve Zlínském kraji se v této kapitole pokusím navrhnout několik opatření pro zefektivnění implementace OPŽP v následujícím operačním období.

OPŽP je jeden z největších operačních programů České republiky a problematika ochrany životního prostředí je velmi aktuální, přesto se nedaří vyčerpat všechny finanční prostředky, které tento operační program nabízí. Tento stav by se neměl v příštím programovém období opakovat, proto je nutné podpořit zájemce o čerpání prostředků z tohoto programu.

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že po úspěšné realizaci projektu ve většině případů nezůstává jen u jednoho, ale příjemci se snaží zúročit své znalosti čerpání dotací a realizují i další projekty. Této zkušenosti je potřeba využít a zajistit žadatelům o podporu co možná nejhladší průběh projektového cyklu, aby je jejich negativní zkušenosti neodradily od realizace dalších projektů a také těmto příjemcům poskytnout kvalitní pomoc při řešení případných problémů.

Jak jsem dokázala v kapitole o implementaci OPŽP, zájemců o tento program je ve Zlínském kraji mnoho. Ve Zlínském kraji bylo realizováno páté nejvyšší množství projektů a výše alokované podpory byla devátá nejvyšší. Celkově bylo v kraji realizováno 1062 projektů. Ovšem dalších 473 projektů bylo neúspěšných a Zlínský kraj tak přišel o finanční alokaci ve výši téměř 4 miliard. Nejméně realizovaných projektů a zároveň nejmenší finanční alokace směřovala v rámci Zlínského kraje do okresu Kroměříž. Pro příští programové období by tedy bylo vhodné se na tento okres více zaměřit a zjistit, jestli je příčina v nezájmu žadatelů o tento projekt, či spíše v neúspěšném podávání žádostí o poskytnutí dotace.

Dále jsem se zaměřila na 5 stěžejních oblastí, kde spatřuji možnost provedení opatření pro efektivnější implementaci OPŽP v novém programovém období.

Administrativní náročnost

U téměř poloviny neúspěšných projektů byla důvodem neakceptace žádosti, kde se nejčastěji vyskytují chyby v nesouladu dokladů dodaných k žádosti a požadovaných dokumentů v Závazných pokynech žadatele a příjemce podpory OPŽP. To dokládá i výsledek dotazníkového šetření, kde i úspěšní žadatelé uváděli jako primární překážku v čerpání dotací z OPŽP administrativní náročnost celého procesu.

Je sice možno podotknout, že administrativní náročnost, je úměrná účelu, pro který je vyhotovována, ale je nesporné, že je to jeden z hlavních problémů, který brání zefektivnění čerpání finanční podpory. Zvláště pokud vezmeme v úvahu malé obce, které nemají takové administrativní zázemí, aby projekt mohly samy bez pomoci realizovat. Proto by se ministerstvo životního prostředí mělo v příštím programovém období zaměřit na snížení administrativní náročnosti celého procesu.

Problém administrativní náročnosti se také velmi často pojí s nedodržením časových lhůt. Zde by žadatelé neměli nechávat nic na poslední chvíli, jelikož například doložení chybějících příloh na výzvu řídicího orgánu, celý proces zdelší a příjemce tak často nesplní požadovanou časovou lhůtu a jeho žádost je zamítnuta.

Spolupráce s úředníky

Naopak jako velmi pozitivně se jeví spolupráce a ochota úředníků. Právě ti, mohou příjemcům co možná nejvíce usnadnit celý administrativní proces a pomoci s řešením případných problémů. Dobrá spolupráce mezi žadateli o dotaci je klíčová, jelikož každý projekt je jedinečný a i ty nejpropracovanější metodické pokyny nemusí někdy obsáhnout celou realitu.

Proto bych navrhovala, aby byl v každém kraji vyčleněn tým odborníků, který by se zabýval častými problémy a chybami v projektovém cyklu, komunikoval by s žadateli a příjemci podpory a vypracovával by hodnotící zprávy, které by se staly oporou pro další zefektivnění implementace OPŽP. Každý kraj by měl také alespoň jednou měsíčně pořádat seminář, jehož téma by reflektovalo problémy projektového cyklu, které jsou pro daný kraj aktuální. Dále bych navrhla uspořádat semináře na téma „Jak správně vytvořit žádost o podporu“. Také by se měli vytvořit workshopy, kde by úředníci s žadateli a příjemci mohly probírat stávající

postupy, poznatky a návrhy na změny. Využilo by se tak zkušeností příjemců podpory s projektovým cyklem a přispělo by to k efektivnějšímu zacílení na nejproblematictější oblasti nejen projektové žádosti, ale celého projektového cyklu.

Informovanost

Informovanost o možnostech čerpání finanční podpory z OPŽP se na základě dotazníkového šetření zdá relevantně dobrá. Stejně tak respondenti označovali i přístup k informacím, ovšem dle mého názoru by se měla více soustředit na potencionální příjemce, kteří nespádají do veřejné správy, obzvláště pak podnikatelské subjekty. Zde z odpovědí respondentů vyplývalo, že je zde informovanost i přístup k informacím relevantních pro žádost o podporu na nižší úrovni, proto by bylo dobré se zaměřit i na podnikající subjekty a zvýšit povědomí o možnostech čerpání dotací z fondu EU a také o celém postupu získávání dotace.

Problém informovanosti podnikajících subjektů se dotýká i spolupráce s úředníky. Navrhovala bych, aby byly pro podnikající subjekty vytvořeny speciální semináře zaměřené na úspěšné vytvoření žádosti, a podrobnější seznámení s projektovým cyklem.

Finanční prostředky žadatele

V dotazníkovém šetření respondent uvedl, že byli nuceni ukončit svůj projekt z důvodu nedostatku finančních prostředků. Žadatelé by před začátkem procesu žádosti o dotaci měli dobře zvážit svoji finanční stránku a zamyslet se, zda jsou schopni celý proces realizovat po finanční stránce, jelikož dotace jsou většinou proplaceny až zpětně. Tento fakt může odradit některé menší žadatele o podporu, jako jsou např.: malé obce, které mají problém najít v rozpočtu dostatek financí pro realizaci projektu.

Zde by bylo řešením proplácet dotace po skončení jednotlivých etap projektu ve formách záloh. Příjemcům podpory by to tak umožnilo realizovat projekt s menší finanční zátěží a také by to jistě bylo lákavé pro potencionální žadatele. Jiný způsob řešení by představovaly speciálně uzpůsobené úvěry od komerčních bank s nižší úrokovou sazbou nebo s možností odložení splácení až po dokončení projektu.

Žadatelé by měli také dobře volit monitorovací indikátory a zvážit, jestli jsou schopni dosáhnout výsledků, které se jimi zavázali splnit, a tyto výsledky udržet po celou dobu udržitelnosti. Jelikož nenaplnění některých monitorovacích indikátorů může mít za následek postih ve formě sankce vrácení části nebo celé dotace.

Veřejné zakázky

Po administrativní náročnosti shledávám jako nejproblematictější oblast realizaci veřejných zakázek v rámci projektu. Tuto skutečnost ještě podpořila reforma zákona o veřejných zakázkách, kterou někteří žadatelé neberou na vědomí a jejich realizace veřejné zakázky tudíž neodpovídá zákonným normám. Zde by rovněž pomohlo proškolení žadatelů.

Zefektivnění čerpání dotací z OPŽP by zajisté pomohla i větší flexibilita a to, jak již při žádosti o dotaci, tak i při realizaci veřejných zakázek. Také možnost opravit nepřesnosti, nebo případně později doložit chybějící požadované informace by celý proces zrychlila a pomohla by zvláště příjemcům, kteří nejsou v procesu získávání dotací tak zběhlí.

Dalším negativem je zdlouhavý proces zadávání veřejných zakázek, ovšem zde již byly realizovány kroky, který by tento proces měly v novém programovém období zrychlit a zefektivnit, jak již bylo psáno výše.

9 NÁVRH PROJEKTU FINANCOVANÉHO Z OPERAČNÍHO PROGRAMU ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ PRO OBDOBÍ 2014-2020

Tato kapitola je věnována návrhu projektu o dotaci financované z Operačního programu Životní prostředí 2014-2020⁷. Po vypracování kapitoly 6.2, která se zabývá stavem životního prostředí ve Zlínském kraji, jsem se rozhodla svůj projekt zaměřit na problematiku nakládání s odpady a tím podpořit klesající trend objemu odpadu uskladňovaného na skládkách.

Kontaktovala jsem Dobrovolný svazek obcí RESO Hulín (dále jen RESO DSO), které se zabývá právě sběrem, svozem a tříděním komunálního odpadu.



Obrázek 4: Obce RESO DSO (zdroj: mapy.cz)

Dobrovolný svazek obcí RESO je rozpočtová organizace, která byla vytvořena dne 2. 8. 1993 dobrovolným svazkem obcí a měst Hulín, Chropyně, Skaštice, Kyselovice, Zářičí, Pravčice a Žalkovice za účelem zajištění tříděného sběru odpadu na území těchto obcí. Obce DSO RESO můžete vidět na obrázku číslo 4. RESO zaměřuje svou činnost na sběr, svoz a třídění vytríděných složek komunálního odpadu ze stanovišť v jednotlivých obcích a jejich

⁷ Jedná se o modelový projekt, pro potřeby této diplomové práce. Údaje zde uvedené jsou poskytnuty předsedkyní představenstva RESO - dobrovolné sdružení obcí Ing. Magdou Říkovskou

následné dotřídění na třídící lince, která je umístěná v areálu bývalého cukrovaru v Hulíně. Mimo to provádí pro obce Kvasice, Kurovice, Ludslavice, Třebětice, Zahnašovice, Přílepy, Chomýž a Brusné, které nejsou členem DSO, svoz a třídění odpadu za úplatu. Cílem založení sdružení svazku obcí bylo, aby v maximální míře byl snížen objem odpadů ukládaných na skládku s tím, že bude využito jeho materiálového potenciálu.

Po zhodnocení stávajícího stavu jsem se rozhodla projekt zacílit na nákup svozového vozidla a shromažďovacích nádob na separovaný odpad. Projekt prozatím nemůže reagovat na nějakou z výzev, jelikož se odhaduje, že první výzvy pro nové programové období se budou vyhlašovat teprve koncem roku 2014. Svým zaměřením projekt spadá do:

- Prioritní osy 3 – Odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika
- Specifický cíl 3.2 - Zvýšit celkovou úroveň materiálového využití odpadů, resp. úroveň recyklace ⁸

9.1 Popis projektu

Cílem projektu je rozšíření možnosti separace papíru, plastů a skla v oblasti dobrovolného svazku obcí RESO Hulín. Pro tyto účely se předpokládá pořízení 20 kusů kontejnerů na papír se spodním výsypem o objemu 2,1 m³, 30 kusů kontejnerů na plasty se spodním výsypem o objemu 2,1 m³ a nákup současně svozového vozidla značky MAN s hydraulickou rukou a provozní hmotností 6,2 tun, který bude tyto kontejnery obsluhovat.

Jako shromažďovací prostředky RESO využívá kontejnery se spodním výsypem o objemu 1,3 m³ a 2,1m³. Pro tyto kontejnery jsou ve všech obcích svazku vybudována stanoviště se zpevněným podkladem, které jsou koncipovány tak, že umožňují výměnu za jiný typ shromažďovacích nádob a také případné rozšíření jejich počtu. RESO obsluhuje celkem 81 separačních stanovišť, přičemž 63 z nich se nachází na území členů DSO.

⁸ Specifický cíl 3.2 je jeden z 6 specifických cílů prioritní osy 3, které nahrazují dvě oblasti podpory z OPŽP 2007-2013. A to sice Prioritní osu 4 – Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží, Oblast podpory 4.1 – Zkvalitnění nakládání s odpady a oblast podpory – Odstraňování starých ekologických zátěží

Svoz shromažďovacích nádob je prováděn dvěma kontejnerovými nosiči Nissan Atleon, které jsou vybaveny hydraulickými zvedacími rukami pro manipulaci s kontejnery. Novější vozidlo bylo pořízeno v roce 2011 a starší v roce 2004 formou leasingu, který byl rozpočítán na dobu pěti let. Právě vozidlo z roku 2004 by mělo být nahrazeno vozidlem novým. Tyto svozová vozidla jsou využívána jednak pro sběr a svoz odpadů ze stanovišť v jednotlivých obcích DSO a dále také pro sběr a svoz odpadů od pěti obcí, které nejsou členem sdružení. Mimo to vozidla slouží také k přepravě vyříděných zpracovaných odpadů ke konečnému využití.

Stávající vozidlo Nissan Atleon, zakoupený v roce 2004 má provozní hmotnost 4, 420tun a při stávající produkci odpadů a její výtěžnosti, která je uvedena v tabulce číslo 8, již nedostačuje potřebám DSO. Jak ukazuje tabulka číslo 9, při porovnání roku 2007 a roku 2013, které představují mezníky programového období, se zvedla produkce odpadů ve všech obcích sdružení. Ve třech obcích se dokonce jedná o růst, který představuje více jak 50%. Pracovníci RESO Hulín uvádějí, že jako průměrnou míru výtěžnosti považují 28 kg/obyv./rok. V tabulce číslo 8 vidíme, že všechny obce svazku tuto hodnotu několikrát překračují. Na stávající vozidlo jsou také vynakládány zvýšené náklady na časté opravy, které vznikají opotřebením vozidla. Z těchto důvodů se jeví jako žádoucí zakoupení vozidla, které by mělo větší provozní hmotnost.

Tabulka 8: Stávající produkce odpadů a výtěžnost separace (informace DSO RESO, vlastní zpracování)

	počet obyvatel	Celkem tun	Výtěžnost kg/obyv.	pořadí
Hulín	7149	243,78	34,10	6
Chropyně	5071	161,38	31,82	7
Kyselovice	489	25,09	51,30	2
Pravčice	729	27,02	37,06	5
Skaštice	381	21,75	57,09	1
Záříčí	765	28,62	37,41	4
Žalkovice	600	27,41	45,68	3
celkem	15322	535,03		

V současné době má RESO Hulín k dispozici 70 sběrných kontejnerů na papír a 70 kontejnerů na plasty. Z tabulky číslo 9 také jasné vyplývá, že dominantní část tvoří především produkce papíru, kde se sdružení potýká s nedostatkem sběrných nádob. Hlavní část činnosti RESO tvoří sběr, svoz a následné dotřídění plastů. Za sedmileté období narostla jejich produkce o 25 tun. Zde je potřeba posílit stanoviště sběrných nádob především na sídlištích, kde není vyhovující počet kontejnerů určených právě na plasty a tím hrozí nárůst odpadu ukládaného na skládkách.

Zde je nutno vyzdvihnout i krátkou životnost těchto kontejnerů. Sběrné nádoby jsou umístěny na veřejně přístupných místech, kde jsou vystaveny klimatickým podmínkám a zvláště nízké zimní teploty mají na stav sběrných nádob negativní dopad. Jelikož jsou sběrné nádoby umístěny na veřejně přístupných nehlídaných místech, stávají se často terčem vandalství. Nejzávažnější je přitom vyhazování petard, či jiných výbušnin do kontejneru, který je poté nenávratně zničen.

DSO RESO Hulín v současné době používá na svoz odpadu obyčejný kontejner o objemu 20m^3 , který průměrně dokáže pojmout 1 100 kg papíru a 400 kg plastů. Při použití lisovacího kontejneru o objemu 10^3m^3 by bylo možno průměrně pojmout 2 000 kg papíru a 1 400 kg plastů. Tím by se snížily jak provozní náklady na svoz odpadu, tak by se snížil i čas potřebný na svoz odpadu ze stanovišť v jednotlivých obcích.

Tabulka 9: Vývoj produkce odpadů 2007 a 2013 v tunách (informace DSO RESO, vlastní zpracování)

	PAPÍR				PLASTY				SKLO				KOVY			
	2007	2013	změna	%změna	2007	2013	změna	%změna	2007	2013	změna	%změna	2007	2013	změna	%změna
Hulín	102,00	102,67	0,67	1%	56,40	61,55	5,15	9%	65,00	75,90	10,90	17%	2,90	3,66	0,76	26%
Chropyně	59,00	62,90	3,90	7%	38,10	43,60	5,50	14%	44,50	52,30	7,80	18%	1,50	2,58	1,08	72%
Kyselovice	5,50	8,15	2,65	48%	4,90	9,53	4,63	94%	5,80	6,93	1,13	19%	0,26	0,48	0,22	83%
Pravčice	6,70	9,86	3,16	47%	4,50	9,31	4,81	107%	4,50	7,40	2,90	64%	0,08	0,45	0,37	463%
Skaštice	4,30	9,75	5,45	127%	3,80	6,15	2,35	62%	2,90	5,29	2,39	82%	0,08	0,56	0,48	600%
Záříčí	7,50	9,00	1,50	20%	8,90	9,81	0,91	10%	5,70	9,40	3,70	65%	0,26	0,41	0,15	58%
Žalkovice	9,40	12,26	2,86	30%	4,60	6,40	1,80	39%	6,30	8,27	1,97	31%	0,26	0,48	0,22	85%
celkem	194,40	219,28	20,18		121,20	137,33	25,15		134,70	134,65	30,79		5,34	8,17	3,27	

Celkem				
	2007	2013	změna	%změna
Hulín	226,30	243,78	17,48	8%
Chropyně	143,10	161,38	18,28	13%
Kyselovice	16,46	25,09	8,63	52%
Pravčice	15,78	27,02	11,24	71%
Skaštice	11,08	21,75	10,67	96%
Záříčí	22,36	28,62	6,26	28%
Žalkovice	20,56	27,41	6,85	33%
celkem	455,64	535,03	79,39	

9.2 Cílové skupiny

Hlavní cílovou skupinu tvoří obyvatelé obcí, kterou jsou členy DSO a poté také obyvatelé obcí, které sice nejsou členy, ale RESO u nich provádí svoz a třídění odpadu za úplatu.

Celková svozová oblast, jak můžete vidět v tabulce 10, DSO RESO Hulín představuje 20 422 obyvatel. Členské obce RESO představují 15 187 obyvatel a zbývajících 5 238 obyvatel žije v nečlenských obcích.

Tabulka 10: Přehled obyvatel měst a obcí ve svozové oblasti RESO Hulín (zdroj: Český statistický úřad. www.czso.cz, vlastní zpracování)

Obec	Počet obyvatel
Hulín	7149
Chropyně	5071
Skaštice	381
Kyselovice	489
Záříčí	765
Pravčice	729
Žalkovice	600
Členové RESO	15184
Kvasice	2 265
Kurovice	248
Ludslavice	479
Třebětice	278
Zahnašovice	332
Přílepy	920
Chomýž	356
Brusné	360
Nečlenové RESO	5 238
Celkem	20 422

9.3 Horizontální principy

Udržitelný rozvoj

Projekt má pozitivní dopad na životní prostředí. Realizace uvedeného projektu přispěje k naplňování specifického cíle 3.2. Zajistí tříděný sběr využitelných složek komunálního odpadu prostřednictvím dostatečné a dostupné sítě sběrných míst. Podpoří oddělený sběr a materiálové využití u všech skupin odpadů, kde je to s ohledem na ekologické, technické, ekonomické a sociální podmínky možné. A v neposlední řadě sníží hmotnostní podíl odpadů ukládaných na skládkách.

Rovné příležitosti a ochrana před diskriminací

Projekt žádným způsobem nediskriminuje ani nezvýhodňuje účastníky projektu a cílové skupiny.

Rovnost žen a mužů

Výstupy projektu budou užívat jak muži, tak i ženy.

9.4 Rozpočet projektu

investiční náklady projektu:

- A) Svozová technika: DSO v současné době dosahuje maximální kapacity svozového vozidla. K tomu, aby bylo možné separaci rozšířit o předpokládaný potenciál, je nutné pořízení nového svozového vozidla. Cena nového vozidla je odhadnuta v tabulce číslo 11.

Tabulka 11: Předpokládané investiční náklady na pořízení svozového vozidla

	PC Kč	DPH	Cena včetně DPH
Podvozek	1 500 000	385 000	1 785 000
Kontejnerový tahač	500 000	95 000	595 000
Hydraulická ruka	450 000	85 500	535 500
Celkem	2 450 000	465 500	2 915 500

B) Shromažďovací nádoby: v souvislosti s předpokládaným potenciálem a následným rozšířením sběru, je nutná i investice do shromažďovacích nádob. Po konzultaci se zástupci DSO bylo do projektu zahrnuto 20 sběrných nádob na papír a 30 sběrných nádob na plasty. Mimo to bude v rámci dotace pořízen i lisovací kontejner, který bude sloužit pro zvýšení efektivity svozu. Celková výše investičních nákladů je zobrazena v tabulce číslo 12.

Tabulka 12: Předpokládané investiční náklady na pořízení shromažďovacích nádob v Kč

Typ kontejneru	Ks	PC Kč/ks	PC celkem	DPH	Cena celkem
Papír spodní výsyp 2,1m³	20	12 000	240 000	50 400	290 400
Plasty spodní výsyp 2,1m³	30	12 000	360 000	75 600	435 600
Lisovací kontejner 10m³	1	950 000	950 000	199 500	1 149 500
celkem	51	974 000	1 550 000	325 500	1 875 500

C) Investiční náklady celkem

V tabulce číslo 13 můžete vidět celkové investiční náklady projektu.

Tabulka 13: celkové investiční náklady projektu

	PC Kč	DPH	Cena celkem
Svozová technika	2 450 000	465 500	2 915 500
Shromažďovací nádoby	1 550 000	325 500	1 875 500
Celkem	4 000 000	791 000	4 791 000

Tabulka číslo 14 zahrnuje celkové rozdělení dotačních prostředků projektu. Celková míra podpory pro jednotlivé prioritní osy není prozatím přesně stanovena, ale dle současných informací se předpokládá, že pro obce, města, organizacím státní správy a samosprávy bude míra dotace dosahovat až 90% nákladů projektu. Proto tedy pro účely tohoto projektu počítám s 90% výší dotace. Celkové náklady na pořízení shromažďovacích nádob a svozového vozidla dosahují výše 4 791 000 Kč. Administrace projektové žádosti a zpracování celého projektu je ohodnoceno na 150 000 Kč. Celková žádost o dotaci tedy bude činit 4 941 000

Kč. Z této částky pokryje 90% samotná dotace ve výši 4 446 900 a zbylých 10%, což je částku 494 100 Kč, uhradí DSO RESO Hulín z vlastních zdrojů.

Tabulka 14: Výše finanční podpory

	Výše podpory v Kč
Celkové investiční náklady	4 791 000
Administrace žádosti a zpracování projektu	150 000
Celkem žádost o dotaci (100%)	4 941 000
Vlastní zdroje (10%)	494 100
Dotace (90%)	4 446 900

9.5 Monitorovací indikátory

Pro projekt „rozšíření možnosti separace papíru, plastů a skla v oblasti v oblasti dobrovolného svazku obcí RESO Hulín, byly v souladu s OPŽP 2014-2020 zvoleny monitorovací indikátory, které zachycuje tabulka číslo 15.

Tabulka 15: monitorovací indikátory projektu (zdroj: Ministerstvo životního prostředí, 2014c, s. 63-64 vlastní zpracování)

Název indikátoru	Měrná jednotka
Počet podpořených zařízení pro materiálové využití odpadu	Počet zařízení
Navýšení celkového množství materiálově využitého odpadu	Tuna/rok
Navýšení množství odpadů zpracovaných v podpořených systémech separace a svozu odpadů	Tuna / rok
Kapacita podpořených zařízení pro materiálové využití odpadů	tuna

9.6 Harmonogram projektu

Předkládaný projekt je koncipován jako čtyř etapový. Nejdříve je třeba počkat na vypsání výzvy z OPŽP pro programové období 2014-2020, tyto výzvy se dle prognóz budou vypisovat nejdříve koncem roku 2014.

Poté bude následovat první etapa, která spočívá v přípravě žádosti o dotaci. Po podpisu smlouvy o poskytnutí dotace bude v rámci druhé fáze připravováno a realizováno zadávací řízení na veřejné zakázky. Žadatel o dotaci se při vyhlášení těchto veřejných zakázek bude řídit zákonem č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách. V případě nákupu svozového vozidla by se dle tohoto zákona jednalo o veřejnou zakázku malého rozsahu. Sběrné nádoby by byly pořízeny v rámci podlimitní veřejné zakázky. Třetí fáze spočívá již v samotném dodání svozového vozidla a sběrných nádob. V závěrečné čtvrté fázi dojde k podání závěrečné monitorovací zprávy a žádosti o platbu.

Předpokládaný harmonogram celého projektu názorně ukazuje tabulka číslo 16. Rozmezí jednotlivých aktivit bylo stanoveno s dostatečnou časovou rezervou pro případ neočekávaných komplikací. Harmonogram vychází z předpokladu, že daná výzva určená pro tento typ projektů bude uveřejněna v lednu roku 2015.

Tabulka 16: Harmonogram projektu

2014	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Zpracování projektu												
2015	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Vyhlášení výzvy a zpracování projektové žádosti												
Zadávací řízení												
Dodání vozidla a nádob												
Ukončení projektu												

9.7 Publicita

Součástí každého projektu spolufinancovaného z fondů EU je zajištění jeho publicity. Pro potřeby toho to projektu, na základě dokumentu Závazné pokyny pro žadatele a příjemce podpory z OPŽP, byly zvoleny následující varianty publicity:

- Tištěné a mediální zprávy – obyvatelé města Hulín, ale i dalších obcí, které jsou součástí DSO, tak i obcí, kde RESO provádí svoz odpadů, budou informováni o realizaci projektu ve zpravodajích měst. Široká veřejnost bude o realizaci tohoto projektu informována pomocí webových stránek jednotlivých obcí. V případě exkurzí do DSO RESO budou rozdávány o sružení letáčky, které budou taktéž obsahovat informaci o realizovaném projektu.
- Stálá Informační tabule (trvalá pamětní deska) – na hale, ve které se nachází dotřídovací linka DSO RESO, bude umístěna pamětní deska, která bude veřejnost informovat a realizovaném projektu a jeho spolufinancování z fondů EU. (Ministerstvo životního prostředí, Státní fond životního prostředí ČR, 2014)

ZÁVĚR

Ochrana životního prostředí je velmi aktuální téma diskutované na regionální státní i mezinárodní úrovni. I z tohoto důvodu je Operační program Životní prostředí se svou finanční alokací 134 823 326 492 Kč jeden z největších operačních programů, která Česká republika měla na programové období 2007-2013 k dispozici. I přes tyto faktory se ovšem nedaří vyčerpat finanční prostředky, které jsou České republice v rámci tohoto operačního programu k dispozici. V současné době byly schváleny projekty v celkové výši 115,2 miliard Kč. Z tohoto důvodu jsem se rozhodla téma své diplomové práce zacílit na evaluaci Operačního programu životní prostředí.

Primárním cílem této práce tedy bylo vyhodnotit implementaci OPŽP na území Zlínského kraje a z těchto zjištěných informací vyvodit možná opatření pro její zefektivnění v nadcházejícím programovém období 2014-2020.

Po zpracování analýzy implementace OPŽP ve Zlínském kraji jsem dospěla k závěru, že zájemců o tento operační program je ve Zlínském kraji mnoho. I přesto, že je Zlínský kraj čtvrtý nejmenší kraj České republiky, bylo na jeho území realizováno 1062 projektů, což představuje páté nejvyšší množství realizovaných projektů s devátou nejvyšší finanční alokací. Zlínský kraj byl také jeden ze čtyř krajů České republiky, který realizoval tzv. velký projekt, jehož finanční alokace přesáhla hranici 50 milionů eur a jehož schválení podléhalo Evropské komisi.

Ovšem dalších 473 projektů bylo neúspěšných a Zlínský kraj tak přišel o finanční alokaci ve výši téměř 4 miliard Kč. Nejčastější důvod nerealizování projektu bylo neakceptování již samotné žádosti o podporu z OPŽP. Tento fakt svědčí o tom, že žadatelé nejsou vzhledem k administrativní náročnosti tohoto procesu dostatečně informováni a seznámeni se všemi náležitostmi, které jsou nutné pro akceptaci této žádosti. V okresním srovnání poměrně zůstává okres Kroměříž, kde bylo realizováno nejméně projektu a zároveň sem směřovala nejmenší finanční alokace.

V rámci Zlínského kraje byl největší objem dotací poskytnut z prioritní osy 1 - Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní a prioritní osy 4 - Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží. Největší množství realizovaných projektů bylo v rámci prioritní osy 3 - Udržitelné využívání zdrojů energie.

V další části práce bylo provedeno dotazníkové šetření mezi příjemci podpory tohoto operačního programu. Respondentům bylo elektronickou formou položeno deset otázek zaměřujících se na administrativní a další souvislosti spojené s přípravou jejich projektů. Ze 135 oslovených příjemců dotace ve Zlínském kraji zodpovědělo zasláný dotazník 41 respondentů., což představuje 30,37%.

V úvodu jsem si stanovila hypotézu, že alespoň 40% dotázaných respondentů uvede, že primární překážkou v čerpání dotací z OPŽP je z jejich pohledu administrativní náročnost celého tohoto procesu. Výsledky dotazníkového šetření mou hypotézu potvrdily, jelikož 53% respondentů uvedlo, že shledávají právě administrativní náročnost jako stěžejní překážku v úspěšném podání žádosti o podporu. Administrativní náročnost se sice může jevit úměrně k účelu, pro který je vyhotovována, ale je nesporné, že je to jeden z hlavních problémů, který brání zefektivnění čerpání finanční podpory. Zvláště pro pak pokud vezmeme v úvahu malé obce, které nemají takové administrativní zázemí, aby projekt mohly samy bez pomoci realizovat.

Na základě poznatků z analýzy implementace OPŽP ve Zlínském kraji a výsledků dotazníkového šetření jsem poté navrhla opatření pro efektivnější implementaci OPŽP v programovém období 2014-2020. Zde jsem se zaměřila na 5 oblastí, kde spatřuji největší prostor pro opatření vedoucí ke zvýšení efektivity implementace tohoto programu. Kromě již zmiňované administrativní náročnosti jsem navrhla opatření v oblasti informovanosti, kde by se měl řídicí orgán více zaměřit i na podnikající subjekty, kteří nemají tak hluboké povědomí a zkušenosti se strukturální politikou EU. Této problematice se přímo dotýká spolupráce žadatelů a příjemců s úředníky, která se jeví na velmi dobré úrovni a právě to je třeba využít a zintenzivnit jejich vzájemnou komunikaci, získávat větší zpětnou vazbu od žadatelů.

Dále jsem se zaměřila na finanční prostředky žadatele, kde jsem nenavrhl pouze možnosti proplácení dotací ve formě záloh, či zvýhodněné úvěry od komerčních bank, ale také jsem se zaměřila na žadatele o dotaci, který si před podáním žádosti musí dobře zvážit svou finanční situaci a zamyslet se nad monitorovacími indikátory, k jejichž plnění se po dobu udržitelnosti zavázal. Jako poslední oblasti jsem se věnovala realizaci veřejných zakázek v rámci projektu, kterou komplikuje neznalost novely zákona a také zdlouhavost celého procesu zadávání veřejné zakázky, ovšem zde již byly pro příští programové období realizovány kroky k celkovému zefektivnění procesu.

V poslední části diplomové práce jsem navrhla projekt financovaný z OPŽP pro programové období 2014-2020. Na základě kapitoly 6.2, která se zabývá stavem životního prostředí ve Zlínském kraji, jsem se rozhodla svůj projekt zaměřit na problematiku nakládání s odpady a tím podpořit trend klesajícího objemu odpadu ukládaného na skládkách. Kontaktovala jsem dobrovolný svazek obcí RESO Hulín, který se zabývá sběrem, svozem a tříděním komunálního odpadu, a po zhodnocení stávajícího stavu jsem se rozhodla projekt zacílit na nákup nového svozového vozidla, které by více vyhovovalo potřebám organizace, a pořízení shromažďovacích nádob na separovaný odpad. Svým tematickým zaměřením projekt spadá v rámci OPŽP 2014-2020 do prioritní osy 3 – Odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika, specifického cíle 3.2 - Zvýšení celkové úrovně materiálového využití odpadů, resp. úrovně recyklace.

Věřím, že vypracování této práce přispěje k efektivnější implementaci Operačního programu Životní prostředí v programovém období 2014-2020.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Knižní zdroje

- [1] ANDONOVA, Liliana B. 2004. *Transnational Politics of the Environment: The European Union and Environmental Policy in Central and Eastern Europe*. Massachusetts: Institute of Technology, 224 s. ISBN 9780262012065.
- [2] BOHÁČKOVÁ, Ivana a Magdalena HRABÁNKOVÁ. 2009. *Strukturální politika Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 188 s. ISBN 978-80-7400-111-6.
- [3] HÁJEK, Oldřich a Jiří NOVOSÁK. 2010. *Kohezní politika v širších souvislostech*. 1. vyd. Žilina: Georg, 216 s. ISBN 978-80-89401-19-2.
- [4] KOZEL, Roman, Lenka MYNÁŘOVÁ a Hana SVOBODOVÁ. 2011. *Moderní metody a techniky marketingového výzkumu*. 1. vyd. Praha: Grada, 304 s. ISBN 978-80-247-3527-6.
- [5] LAPKA, Miroslav a Eva CUDLÍNOVÁ. 2012. *Towards an environmental society?: concepts, policies, outcomes*. 1. vyd. Prague: Karolinum, 217 s. ISBN 978-80-246-2092-3.
- [6] LUKÁŠKOVÁ, Eva, Eva HOKE a Marek TOMAŠTÍK. 2011. *Strukturální politika*. Vyd. 1. Zlín: Fakulta logistiky a krizového řízení, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 121 s. ISBN 978-80-7454-116-2.
- [7] MAREK, Dan a Tomáš KANTOR. 2009. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. 2., aktualiz. a dopl. vyd. Brno: Společnost pro odbornou literaturu - Barrister & Principal 215 s. ISBN 978-80-87029-56-5.
- [8] MAREK, Dan a Michael BAUN. 2011. *Česká republika a Evropská unie*. 1. vydání, Brno: Barrister & Principal, 227 s. ISBN 978-80-87029-89-3
- [9] MEZŘICKÝ, Václav. 2005. *Environmentální politika a udržitelný rozvoj*. 1. vyd. Praha: Portál, 207 s. ISBN 80-7367-003-8.
- [10] MOLDAN, Bedřich. 1997. *Ekonomické aspekty ochrany životního prostředí: situace v České republice*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 307 s. ISBN 80-7184-434-9.
- [11] SYNEK, Miloslav, Helena SEDLÁČKOVÁ a Hana VÁVROVÁ. 2007. *Jak psát bakalářské, diplomové, doktorské a jiné písemné práce*. 2., přeprac. vyd. Praha: Oeconomica, 57s. ISBN 978-80-245-1212-9.

- [12] WOKOUN, René. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008, 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

Internetové zdroje

- [1] CzechTrade. 2013. Je definitivně jasné, jak budou vypadat operační programy pro roky 2014-2020. *BusinessInfo*. © 1997-2014. [online]. 4. 12. 2013 [cit. 1. 3. 2014] Dostupný z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/je-definitivne-jasne-jak-budou-vypadat-operacni-programy-pro-roky-2014-2020-44047.html>
- [2] EsMEDIA. 2013. O kraji. *Zlínský kraj. Oficiální internetový portál Zlínského kraje*. [online]. 16. 5. 2013. [cit. 17. 3. 2014] Dostupný z: <http://www.kr-zlinsky.cz/o-kraji-cl-17.html>
- [3] EURLex. Úřední věstník L 210 , 31/07/2006 S. 0001 – 0011. *Nářízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 ze dne 5. července 2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj a o zrušení nařízení (ES) č. 1783/1999*. [online]. [cit. 8. 2. 2014]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:210:0001:01:CS:HTML>
- [4] Krajská správa ČSÚ ve Zlíně. 2013. Statistická ročenka Zlínského kraje. *Český statistický úřad*. [online]. 30. 12. 2013 [cit. 19. 3. 2014] Dostupný z: http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/krajkapitola/721011-13-r_2013-03
- [5] Ministerstvo financí ČR. 2005-2013. Strukturální fondy. *Ministerstvo financí České republiky*. [online]. © 2005-2013 [cit. 9. 2. 2014]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/podpora-ze-zahranici/strukturalni-fondy>
- [6] Ministerstvo financí, 2012, Metodika certifikace výdajů pro programové období 2007-2013. *Ministerstvo financí České republiky*, [online]. © 2005-2013 [cit. 27. 3. 2014] Dostupný z: <http://www.mfcr.cz/cs/legislativa/metodiky/2012/metodika-certifikace-vydaju-pro-programo-9677>
- [7] Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. 2007-2013c Operační program Životní prostředí. *Strukturální fondy*. [online]. [cit. 7. 2. 2014]. Dostupné z <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Tematicke-operacni-programy/OP-Zivotni-prostredi>

- [8] Ministerstvo pro místní rozvoj. 2014a. Příprava období 2014-2020. *Strukturální fondy*. [online]. [cit. 1. 3. 2014]. Dostupné z: <https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Kohezni-politika-EU>
- [9] Ministerstvo pro místní rozvoj. 2014b. Příprava programů pro programové období 2014-2020. *Strukturální fondy*. [online]. [cit. 1. 3. 2014]. Dostupné z: <https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Kohezni-politika-EU/Operacni-programy>
- [10] Ministerstvo pro místní rozvoj. 2007-2013g. Evropská územní spolupráce. *Strukturální fondy*. [online]. [cit. 9. 2. 2014]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Tematicke-operacni-programy>
- [11] Ministerstvo pro místní rozvoj. 2007-2013a. Fondy Evropské unie: 26,7 miliard eur pro Českou republiku. *Strukturální fondy*. [online]. [cit. 9. 2. 2014]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU>
- [12] Ministerstvo pro místní rozvoj. 2007-2013h.. Jak na projekt. *Strukturální fondy*. [online]. [cit. 9. 2. 2014]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Tematicke-operacni-programy>
- [13] Ministerstvo pro místní rozvoj. 2007-2013f. Operační programy Praha. *Strukturální fondy*. [online]. [cit. 9. 2. 2014]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Tematicke-operacni-programy>
- [14] Ministerstvo pro místní rozvoj. 2007-2013b. Programy 2007-2013. *Strukturální fondy*. [online]. [cit. 9. 2. 2014]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU>
- [15] Ministerstvo pro místní rozvoj. 2007-2013e. Regionální operační programy. *Strukturální fondy*. [online]. [cit. 6. 2. 2014]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Tematicke-operacni-programy>
- [16] Ministerstvo pro místní rozvoj. 2007-2013d. Tematické operační programy. *Strukturální fondy*. [online]. [cit. 6. 2. 2014]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Tematicke-operacni-programy>
- [17] Ministerstvo životního prostředí, Státní fond životního prostředí ČR. 2014. *Závazné pokyny pro žadatele a příjemce podpory v OPŽP*. Praha. [online]. 14. 3. 2014 [cit. 17. 4. 2014] Dostupný z: http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/51/15452-20140314_zppz.pdf

- [18] Ministerstvo životního prostředí. 2007. *Programový dokument OPŽP pro období 2007-2013*. Praha. Dostupný z: <http://www.opzp.cz/ke-stazeni/392/2714/detail/programovy-dokument-opzp-2007-2013/>
- [19] Ministerstvo životního prostředí. 2007-2013a. Stručně o OPŽP. *Operační program Životní prostředí*. Praha. [online]. [cit. 16. 2. 2014] Dostupný z: <http://www.opzp.cz/sekce/16/strucne-o-opzp/>
- [20] Ministerstvo životního prostředí. 2007-2013b. Zodpovědné instituce. *Operační program Životní prostředí*. Praha. [online]. [cit. 17. 2. 2014] Dostupný z: <http://www.opzp.cz/sekce/182/zodpovedne-institute/>
- [21] Ministerstvo životního prostředí. 2011. *Implementační dokument OP Životní prostředí 2007 – 2013*. Praha. Dostupný z: http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/32/9660-id_verze_k_3_6_10.pdf
- [22] Ministerstvo životního prostředí. 2014a. Slovníček pojmů. *Operační program Životní prostředí*. Praha. [online]. 2014 [cit. 10. 3. 2014] Dostupný z: <http://www.opzp.cz/sekce/414/slovnicek-pojmu/>
- [23] Ministerstvo životního prostředí. 2014b. Přehledy schválených projektů. *Operační program Životní prostředí*. Praha. [online]. 2014 [cit. 24. 3. 2014] Dostupný z: <http://www.opzp.cz/sekce/504/prehledy-schvalenych-projektu/>
- [24] Ministerstvo životního prostředí. 2014c.. *Operační program Životní prostředí 2014-2020*. Praha. [cit. 17. 4. 2014] Dostupný z: <http://www.opzp.cz/sekce/504/prehledy-schvalenych-projektu/>
- [25] Zlínský kraj. 2012. Stav životního prostředí ve Zlínském kraji v období 2010/2011. *Zlínský kraj: Oficiální portál Zlínského kraje*. [online]. 2014 [cit. 17. 3. 2014] Dostupný z: <http://www.kr-zlinsky.cz/stav-zivotniho-prostredi-ve-zlinskem-kraji-cl-2124.html>

Ostatní zdroje

- [1] Interní informace Státního fondu životního prostředí ČR poskytnuté tajemnicí OPŽP Dagmar Capkovou.
- [2] Interní informace Ministerstva životního prostředí ČR poskytnuté Petrem Donnerem z Odboru fondů EU
- [3] Interní informace dobrovolného sdružení obcí RESO Hulín poskytnuté předsedkyní představenstva Magdou Říkovskou a jí jmenovanou provozní vedoucí.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

OPŽP Operační program Životní prostředí

ČR Česká republika

EU Evropská unie

DSO Dobrovolný svazek obcí

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Úplný projektový cyklus (zdroj: Marek, Kantor, 2009, s. 66.; vlastní zpracování)	40
Obrázek 2: Zlínský kraj (zdroj: EsMEDIA,2013)	42
Obrázek 3: Mapa oblastí Zlínského kraje s překročenými imisními limity pro ochranu zdraví v roce 2009 a poté v roce 2010 (Zdroj: Zlínský kraj, 2012)	43
Obrázek 4: Obce RESO DSO (zdroj: mapy.cz).....	70

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Finanční alokace pro ČR 2007-2013 v mil. eur (vlastní zpracování; Ministerstvo financí ČR, 2005-2013).....	21
Tabulka 2: Rozdělení finanční alokace pro jednotlivé prioritní osy OPŽP (Ministerstvo životního prostředí, 2007, vlastní zpracování)	31
Tabulka 3: Investice na ochranu životního prostředí ve Zlínském kraji (vlastní zpracování, zdroj: Krajská správa ČSÚ ve Zlíně, 2013).....	43
Tabulka 4: Investice na ochranu životního prostředí podle zaměření v roce 2012 a 2007 (vlastní zpracování; zdroj: Krajská správa ČSÚ ve Zlíně, 2013).....	44
Tabulka 5: Neúspěšní žadatelé ve Zlínském kraji (MŽP, vlastní zpracování)	51
Tabulka 6: Projekty realizované v rámci jednotlivých prioritních os ve Zlínském kraji (MŽP, vlastní zpracování)	53
Tabulka 7: Počet realizovaných projektů respondentů	58
Tabulka 8: Stávající produkce odpadů a výtěžnost separace (informace DSO RESO, vlastní zpracování)	72
Tabulka 9: Vývoj produkce odpadů 2007 a 2013 v tunách (informace DSO RESO, vlastní zpracování)	74
Tabulka 10: Přehled obyvatel měst a obcí ve svozové oblasti RESO Hulín (zdroj: Český statistický úřad. www.czso.cz, vlastní zpracování).....	75
Tabulka 11: Předpokládané investiční náklady na pořízení svozového vozidla	76
Tabulka 12: Předpokládané investiční náklady na pořízení shromažďovacích nádob v Kč	77
Tabulka 13: celkové investiční náklady projektu	77
Tabulka 14: Výše finanční podpory.....	78
Tabulka 15: monitorovací indikátory projektu (zdroj: Ministerstvo životního prostředí, 2014c, s. 63-64 vlastní zpracování).....	78
Tabulka 16: Harmonogram projektu.....	79

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Finanční alokace tematických operačních programů 2007-2013 (zdroj: vlastní zpracování, Strukturální fondy, 2007-2013d)	24
Graf 2: Finanční alokace ROP 2007-2013.....	25
Graf 3: Počet realizovaných individuálních projektu v krajích (SFŽP, vlastní zpracování)	45
Graf 4: Celková schválená podpora na individuální projekty podle krajů v Kč (SFŽP, vlastní zpracování)	46
Graf 5: Celková schválená podpora na velké projekty podle krajů v Kč (SFŽP, vlastní zpracování)	47
Graf 6: Celková schválená podpora na projekty podle okresů Zlínského kraje v Kč Kč (SFŽP, vlastní zpracování)	48
Graf 7: Okresní srovnání počtu realizovaných projektů ve Zlínském kraji Kč (SFŽP, vlastní zpracování)	48
Graf 8: Financování projektů v Zlínském kraji v Kč (SFŽP, vlastní zpracování).....	49
Graf 9: Projekty realizované ve Zlínském kraji podle současné fáze projektového cyklu Kč (SFŽP, vlastní zpracování)	50
Graf 10: Příjemci podpory	57
Graf 11: Hodnocení spolupráce úředníků	59
Graf 12: Informovanost o možnostech čerpání podpor z OPŽP.....	60
Graf 13: Bezproblémový přístup k relevantním informacím.....	60
Graf 14: Stěžejní překážky v žádosti o podporu.....	61
Graf 15: Žádost o dotaci v programovém období 2014-2020	63
Graf 16: Výskyt problému při realizaci veřejné zakázky v rámci projektu.....	64

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazníkové šetření – čerpání podpory z Operačního programu Životní prostředí

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ – ČERPÁNÍ PODPORY Z OPERAČNÍHO PROGRAMU ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

1. Příjemce podpory je:
 - a. Obec
 - b. Město
 - c. Kraj
 - d. Příspěvková organizace
 - e. Svazek obcí
 - f. Podnikající subjekt
 - g. Jiný subjekt : _____

2. Kolik projektů s podporou Operačního programu Životní prostředí jste realizovali?

3. Jak hodnotíte spolupráci a ochotu úředníků při vyřizování žádosti o podporu?
 1. Spolupráce i ochota ze strany úředníků je na vysoké úrovni
 2. Spolupráce a ochota úředníků je na dobré úrovni bez větších problémů
 3. Spolupráce je spíše problematická
 4. Při spolupráci se vyskytují závažné problémy a nedostatky ze strany úředníků

4. Jste podle Vašeho názoru dostatečně informováni o možnostech čerpání podpor z OPŽP?
Ano
Ne
Jiné: _____

5. Našli jste všechny relevantní informace bez problémů?
Ano
Ne
Jiné: _____

6. Jaké překážky považujete za stěžejní v žádosti o podporu?
 - a) Administrativní náročnost
 - b) Technická náročnost
 - c) Časové lhůty
 - d) Jiné: _____

7. Zhodnoťte administrativní náročnost přípravy žádosti o podporu.

8. Budete žádat o podporu z Operačního programu Životní prostředí 2014-2020?

Ano

Ne

Zvažujeme tuto možnost

Jiné: _____

9. Setkali jste se s problémem při realizaci veřejné zakázky v rámci projektu?

Ano

Ne

10. V případě kladné odpovědi na otázku č. 9 problém popište